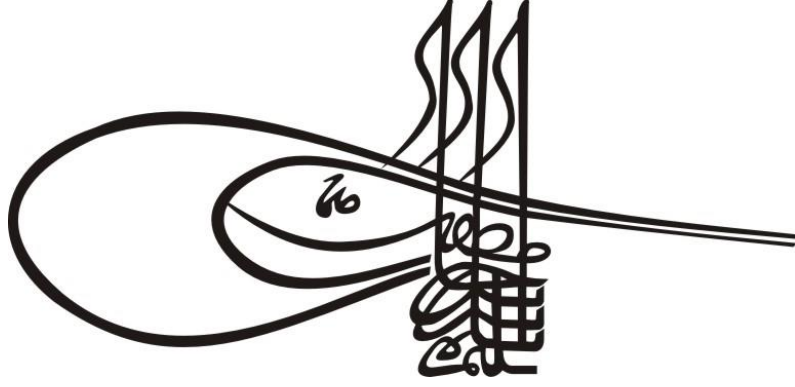

Turkish Studies

International Periodical For The Languages, Literature and History of
Turkish or Turkic

ACADEMIC JOURNAL

SOSYAL BİLİMLER SAYISI

Turkish Studies Dergisi, üç ayda bir yayınlanan uluslararası hakemli bir dergidir. *Turkish Studies Dergisi*'nde yayınlanan tüm yazıların, dil, bilim ve hukukî açıdan bütün sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları www.turkishstudies.net'e aittir. Yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Dergiye gönderilen yazılar iade edilmez. Dergide yer alan yazıların dijital baskı, grafik tasarım, DOI numaralarının alınması ve uluslararası indekslere tanıtılması gibi işlemler Alko Dijital Baskı ve Grafik Tasarım şirketi tarafından ücret karşılığında yapılmaktadır. Dergide basım kararı alınan yazıların sahipleri yazılarının tasarım, yayın ve indeks masraflarını Alko Dijital Baskı ve Grafik Tasarım şirketine öderler.

Turkish Studies; EBSCO, DOAJ, ICAAP, Scientific Commons, MLA, ASOS, AMIR (Access to Mideast and Islamic Resources), Journal Directory, DJS (Dayang Journal System), ULAKBİM indeksleri tarafından taranmaktadır.

ISSN: 1308-2140

Volume 9/2 Winter 2014

TURKISH

STUDIES

International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic

Sahibi / Owner

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM

Yayınevi / Publishing House

ALKO DİJİTAL BASKI MERKEZİ – GRAFİK TASARIM

Editor

Sibel ÜST

Editor Yardımcıları/Assistant Editors

Özgür AY-Ramazan BÖLÜK

Hanife ALKAN-Mehmet Burak ÇAKIN

Yayın Kurulu/Editorial Board

Fatma S. KUTLAR OĞUZ - Orhan K. TAVUKÇU

Ali AKAR-Dursun Ali TÖKEL

M. Vefâ NALBANT-Caner KERİMOĞLU

Ülkü ELİUZ-Mitat DURMUŞ

Yavuz BAYRAM-İsrafil BABACAN

Mehmet Dursun ERDEM – Tuncay BÜLBÜL

Cemalettin KÖMÜRCÜ

Danışma Kurulu/Board of Advisory

Ahmet BURAN- Gürer GÜLSEVİN

Turgut KARABEY-Mehmet AYDIN-Ramazan KORKMAZ

Genel Koordinatör/General Coordinator

Yavuz BAYRAM

Kaynakça Sorumluları/Persons for Bibliography Process

Süleyman Kaan YALÇIN

Murat ŞENGÜL - Veysel İbrahim KARACA

Kadri H. YILMAZ

Yabancı Dil Uzmanları

Muhammet Raşit MEMİŞ - Yusuf AYDIN

Baskı Sorumluları/Persons for Print Process

Özgür AY - Önder SEZER

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Dış Temsilciler Koordinatörü/General Coordinator of Foreign Editors

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN

Dış Temsilciler/Representative of Foreign Country

USA	Robert DANKOFF
Germany	Marcel ERDAL-Zeki KARAKAYA
Greece	Fatih KEMİK
Japan	Yuu KURIBAYASHI
Norway-Swedish	Bernt BRENDEMOEN
England	Fikret TURAN
Albania	Xhemile ABDÛ
Central Asia	Seadet SHİKHİYEVA
Kazakhstan	Gülnar KOKUBASOVA
Kyrgyzstan	Ulanbek ALİMOV-Osman KÖSE
Azerbaijan	Vusale MUSALİ
Uzbekistan	Cabbar İŞANKUL
Halab-Aleppo (Syria)	Ahmet DEMİRTAŞ
Poland	Öztürk EMİROĞLU

Hakemler/Referees

Prof. Dr. Marcel ERDAL	Frankfurt University
Prof. Dr. Han-woo CHOİ	Eurasia University
Prof. Dr. Bernt BRENDEMOEN	Oslo University
Prof. Dr. Robert DANKOFF	Univercity Of Chicago
Prof. Dr. Walter ANDREVS	Washington University
Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet AKÇATAŞ	Uşak Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BURAN	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN	Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet TAŞGIN	Konya Üniversitesi
Prof. Dr. Alev SINAR UĞURLU	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Ali AKAR	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Sinan BİLGİLİ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YILDIRIM	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Alimcan İNAYET	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR	Karadeniz Teknik Ü.
Prof. Dr. Atabey KILIÇ	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Avni GÖZÜTOK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BOZ	Eskişehir Osmangazi Ü.
Prof. Dr. Fazıl GÖKÇEK	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Fikret TURAN	Manchester University
Prof. Dr. Filiz KILIÇ	Nevşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Funda TOPRAK	Yıldırım Beyazıt Ü.
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. H. Dilek BATİSLAM	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. H. İbrahim DELİCE	Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Halûk Harun DUMAN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan AKAY	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice AYNUR	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN	Uludağ Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Prof. Dr. İ. Hakkı AKSOYAK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU	Ondokuz Mayıs Ü.
Prof. Dr. İlhan GENÇ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime ÜSTÜNOVA	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN	Fatih Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet AYDIN	Ondokuz Mayıs Ü.
Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Mehdi ERGÜZEL	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Menderes COŞKUN	Süleyman Demirel Ü.
Prof. Dr. Metin AKKUŞ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	Karadeniz Teknik Ü.
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK	Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mukim SAĞIR	Erzincan Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa UĞURLU	Girne Amerikan Ü.
Prof. Dr. Nebi ÖZDEMİR	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin DEMİR	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. O. Kemal TAVUKÇU	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Osman YILDIZ	Süleyman Demirel Ü.
Prof. Dr. Öcal OĞUZ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan GÜLENDAM	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Songül TAŞ	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Şener DEMİREL	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup ÇELİK	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki KARAKAYA	Goethe University
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ	Ege Üniversitesi
Ass. Prof. Yuu KURIBAYASHI	Okayama University
Doç. Dr. Abdullah İLGAZİ	Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Abdülhalim AYDIN	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK	Erzincan Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet ŞİMŞEK	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet YİĞİT	Muğla Üniversitesi
Doç. Dr. Alaattin KARACA	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Alparslan CEYLAN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Bahir SELÇUK	Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Bayram Ali KAYA	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Bekir ÇINAR	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent BAYRAM	Kırklareli Üniversitesi
Doç. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Cafer ÇİFTÇİ	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Caner KERİMOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Celal DEMİR	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Ercan ALKAYA	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Erdal ŞAHİN	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Erdoğan ERBAY	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Erhan AYDIN	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma AÇIK	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Gül TUNÇEL	Gazi Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Doç. Dr. Güray KIRPIK
Doç. Dr. Hatice ŞİRİN USER
Doç. Dr. Hikmet KORAS
Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA
Doç. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK
Doç. Dr. İsmail TAŞ
Doç. Dr. Mehmet BEŞİRLİ
Doç. Dr. Mehmet ÇOG
Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
Doç. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ
Doç. Dr. Mehmet KIRBIYIK
Doç. Dr. Mehmet Naci ÖNAL
Doç. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Doç. Dr. Mehmet TEMİZKAN
Doç. Dr. Mehmet Vefa NALBANT
Doç. Dr. Mehmet ZAMAN
Doç. Dr. Metin ARIKAN
Doç. Dr. Mevlüt GÜLTEKİN
Doç. Dr. Muammer Mete TAŞLIOVA
Doç. Dr. Muharrem DAŞDEMİR
Doç. Dr. Muharrem DAYANÇ
Doç. Dr. Musa ÇİFÇİ
Doç. Dr. Mustafa ALKAN
Doç. Dr. Mustafa ÖZSARI
Doç. Dr. Mümtaz SARIÇİÇEK
Doç. Dr. Nergis BİRAY
Doç. Dr. Nesrin T. KARACA
Doç. Dr. Osman GÜNDÜZ
Doç. Dr. Salim ÇONOĞLU
Doç. Dr. Sami KILIÇ
Doç. Dr. Şaban DOĞAN
Doç. Dr. Şahin KÖKTÜRK
Doç. Dr. Tarık ÖZCAN
Doç. Dr. Tuncay BÜLBÜL
Doç. Dr. Turgut TOK
Doç. Dr. Turhan ÇETİN
Doç. Dr. Ülkü ELİUZ
Doç. Dr. Ülkü GÜRSOY
Doç. Dr. Yaşar ŞENLER
Doç. Dr. Yavuz BAYRAM
Doç. Dr. Yunus BALCI
Doç. Dr. Yusuf ÇETİNDAG
Doç. Dr. Mustafa ARSLAN
Doç. Dr. Mustafa GENCER
Doç. Dr. Nadir İLHAN
Doç. Dr. Osman KÖSE
Doç. Dr. Serkan ŞEN

Yrd. Doç. Dr. Abdullah KÖK
Yrd. Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN
Yrd. Doç. Dr. Adem İŞCAN
Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER
Yrd. Doç. Dr. Ahmet DEMİRTAŞ
Yrd. Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan SİNAN
Yrd. Doç. Dr. Ali Emre ÖZYILDIRIM

Gazi Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Niğde Üniversitesi
Mustafa Kemal Üniversitesi
Adıyaman Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Çankırı Karatekin Ü.
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Nevşehir Üniversitesi
Fatih Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Muğla Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Niğde Üniversitesi
Hitit Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Eskişehir Osmangazi Ü.
Uşak Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Başkent Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Ü.
Ondokuz Mayıs Ü.
Fırat Üniversitesi
Nevşehir Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Karadeniz Teknik Ü.
Gazi Üniversitesi
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Ü.
Pamukkale Üniversitesi
Fatih Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Ü.
Fırat Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Ü.
Ondokuz Mayıs Ü.

Niğde Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Gaziosmanpaşa Ü.
Nevşehir Üniversitesi
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Ahi Evran Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ	İstanbul Arel Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alpaslan OKUR	Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alpay Doğan YILDIZ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alptekin YAVAŞ	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Yrd. Doç. Dr. Aydın KIRMAN	Ordu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayfer YILMAZ	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram ÇETİNKAYA	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cafer GARİPER	Süleyman Demirel Ü.
Yrd. Doç. Dr. Cahit BAŞDAŞ	Muğla Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cüneyt AKIN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL	Ondokuz Mayıs Ü.
Yrd. Doç. Dr. Ebru Burcu YILMAZ	İnönü Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ekrem AYAN	Muğla Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul AYDIN	Doğu Akdeniz Ü.
Yrd. Doç. Dr. Esen DURMUŞ	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih AYDIN	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih USLUER	TOBB Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Faysal Okan ATASOY	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Filiz ÇOLAK	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Funda KARA	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Galip GÜNER	Erciyes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gökhan ARI	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Halil ERDEMİR	Celal Bayar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Halit KARATAY	Abant İzzet Baysal Ü.
Yrd. Doç. Dr. Hasan BAKTIR	Erciyes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Yrd. Doç. Dr. Huriye ALTUNER	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Kahraman MUTLU	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim KOPAR	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İlyas YAZAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsmet ŞANLI	Eskişehir Osmangazi Ü.
Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜLER	Dumlupınar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kürşat ÖNCÜL	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. M. Fatih KANTER	Ardahan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet EKİZ	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI	Gaziantep Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut TEKŞAN	Ç. Onsekiz Mart Ü
Yrd. Doç. Dr. Mitat DURMUŞ	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat KACIROĞLU	Bozok Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZŞAHİN	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Musa Şamil YÜKSEL	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARSLAN	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK	Muğla Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÜSTÜNOVA	Uludağ Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mutlu DEVECİ	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muvaffak DURANLI	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mücahit COŞKUN	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nafi YALÇIN	Melikşah Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nedim BAKIRCI	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nesime CEYHAN	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurullah ULUTAŞ	Muş Alparslan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan DURMUŞ	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Önder SEZER	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özgür AY	Uşak Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Yrd. Doç. Dr. Özlem NEMUTLU	Celal Bayar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Refika ALTIKULAÇ DEMİRDAĞ	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan CANIM	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Salim ÇONOĞLU	Balıkesir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sedat MADEN	Giresun Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selim Hilmi ÖZKAN	Giresun Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selma BAŞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sema ÇETİN BAYCANLAR	Çukurova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sema ÖZHER KOÇ	Osmaniye Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serdar Uğurlu	Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seval ŞAHİN GÜMÜŞ	Mimar Sinan -GS Ü.
Yrd. Doç. Dr. Seyit Battal UĞURLU	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sezai COŞKUN	Fatih Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sibel ÜST	Yıldırım Beyazıt Ü.
Yrd. Doç. Dr. Soner AKPINAR	Eskişehir Osmangazi Ü.
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Kaan YALÇIN	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman SOLMAZ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şaban KARASAKAL	Abant İzzet Baysal Ü.
Yrd. Doç. Dr. Şevkiye KAZAN	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Yrd. Doç. Dr. Şeyma BÜYÜKKAVAS KURAN	Ondokuz Mayıs Ü.
Yrd. Doç. Dr. Tacettin ŞİMŞEK	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Tuba Işınsu İSEN-DURMUŞ	TOBB Ekonomi ve Tek. Ü.
Yrd. Doç. Dr. Tuğça Poyraz TACOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yasemin MUMCU AY	Adnan Menderes Ü.
Yrd. Doç. Dr. Yunus AYATA	Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Zehra GÖRE	Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Zeki ÇEVİK	Balıkesir Üniversitesi
Dr. İlyas KARABIYIK	Erzincan Üniversitesi
Dr. Murat ŞENGÜL	Fırat Üniversitesi
Dr. Nezir TEMUR	Gazi Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof. Dr. Abdulkadir EVGİN
Prof. Dr. Erkan YAR
Prof. Dr. Esra BURCU
Prof. Dr. Faruk TOPRAK
Prof. Dr. H. Seval KÖSE
Prof. Dr. Hidayet AYDAR
Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR
Prof. Dr. Okan YAŞAR
Prof. Dr. Ömür BÜTEV DOLGUN
Prof. Dr. Sebahattin ÇEVİKBAŞ
Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR
Prof. Dr. Tahir BALCI
Prof. Dr. Tevhit AYENGİN

Doç. Dr. A. Cüneyt EREN
Doç. Dr. Abdulhalim AYDIN
Doç. Dr. Ahsen ARMAĞAN
Doç. Dr. Ali MEYDAN
Doç. Dr. Ayhan BAYRAK
Doç. Dr. Cemalettin ŞAHİN
Doç. Dr. Cengiz YANIKLAR
Doç. Dr. Damla BULUT
Doç. Dr. Davut KILIÇ
Doç. Dr. Ercan ALKAYA
Doç. Dr. Eren YÜRÜDÜR
Doç. Dr. Ergün SERİNDAĞ
Doç. Dr. Erkan YAMAN
Doç. Dr. Fatih AYDIN
Doç. Dr. Fazlı ARSLAN
Doç. Dr. Hanife Nâlân GENÇ
Doç. Dr. Hasan Güner BERKANT
Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Doç. Dr. İ. Bakır ARABACI
Doç. Dr. İhsan SOYSALDI
Doç. Dr. İbrahim ÇANKAYA
Doç. Dr. İsmail BOYACI
Doç. Dr. Kadir PAKSOY
Doç. Dr. Kürşat YENİLMEZ
Doç. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ
Doç. Dr. Mehmet ÇOG
Doç. Dr. Mehmet KÖÇER
Doç. Dr. Mehtap YEŞİLORMAN
Doç. Dr. Mustafa TALAS
Doç. Dr. Mustafa YAVUZ
Doç. Dr. Rifat GÜNDAY
Doç. Dr. Suna TİMUR AĞILDERE
Doç. Dr. Türkan ARGON
Doç. Dr. Veli ATMACA
Doç. Dr. Yaşar KAYA
Doç. Dr. Zafer KURTASLAN
Doç. Dr. Zeliha SEÇKİN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.
Fırat Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Fırat Üniversitesi
Anadolu Üniversitesi
Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Artvin Çoruh Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Ü.
Fırat Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Çanakkale Onsekiz Mart Ü.

Dokuz Eylül Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Uşak Üniversitesi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Anadolu Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Recep Tayyip Erdoğan Ü.
Niğde Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Karabük Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Uşak Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Harran Üniversitesi
Osmangazi Üniversitesi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Niğde Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
İnönü Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Aksaray Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Yrd. Doç. Dr. Adem ÇATAK	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Serdar AYTAÇ	Harran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet TARCAN	Dicle Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet TEKBIYIK	Recep Tayyip Erdoğan Ü.
Yrd. Doç. Dr. Ali Fuat GÖKÇE	Gaziantep Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali Haydar ŞAR	Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali KUZUDİŞLİ	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alptürk AKÇÖLTEKİN	Ardahan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan NAKİBOĞLU	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın ÇİVİLİDAĞ	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bahar GÜDEK	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Banu YAMAN	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram AŞILIOĞLU	Dicle Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Celal GÜLŞEN	Fatih Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Celal TAŞKIRAN	İnönü Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cemile Zehra KÖROĞLU	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cevat EKER	Bülent Ecevit Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dilek ÇAĞIRGAN GÜLTEN	İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dilek SEZGİN MEMNUN	Uludağ Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Elçin ESMER	Mersin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Elifhan KÖSE	Karamanoğlu Mehmet Bey Ü.
Yrd. Doç. Dr. Emin Erdem KAYA	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
Yrd. Doç. Dr. Emine Filiz DÜRÜK	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Enes ERDİM	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan ARI	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Yrd. Doç. Dr. Ergün RECEPOĞLU	Kastamonu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Esen ERSOY	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Evren ALTINKAŞ	Artvin Çoruh Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Eyup ŞİMŞEK	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih GÜRBÜZ	Bayburt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih İMAT	Kastamonu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gönül GÜNEŞ	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Habib HAMURCU	Erciyes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hakan KURT	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Halide ASLAN	Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hilal KAZU	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hilal YAKUT İPEKOĞLU	Süleyman Demirel Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Huriye DENİŞ ÇELİKER	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ANILAN	Osmangazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim COŞKUN	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim GÜL	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim HABACI	Çanakkale Onsekiz Mart Ü.
Yrd. Doç. Dr. K. Funda NAYİR	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kemal GÖZ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif HELVACI	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞANVER	Uludağ Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Ali KÖROĞLU	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Fatih GENÇ	Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammet KAÇMAZ	Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muharrem ÖZTEL	Kırklareli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat ATEŞ	Namık Kemal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat ELMALI	İstanbul Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ	Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ERDEM	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK	Muğla Sıtkı Koçman Ü.
Yrd. Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN	Bartın Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Yrd. Doç. Dr. Muzaffer MALKOÇ
Yrd. Doç. Dr. Müfit ŞENEL
Yrd. Doç. Dr. Mümtaz Hakan SAKAR
Yrd. Doç. Dr. Nadire Emel AKHAN
Yrd. Doç. Dr. Nilüfer KÖŞKER
Yrd. Doç. Dr. Nur Ahmet KURBAN
Yrd. Doç. Dr. Nuri KARABULUT
Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ
Yrd. Doç. Dr. Özcan GÜNGÖR
Yrd. Doç. Dr. Pervin Oya TANERİ
Yrd. Doç. Dr. Saffet KARTOPU
Yrd. Doç. Dr. Salih SEYHAN
Yrd. Doç. Dr. Selami ÖZSOY
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR
Yrd. Doç. Dr. Sengün Meltem ACAR
Yrd. Doç. Dr. Seyit COŞKUN
Yrd. Doç. Dr. Sibel ÜST
Yrd. Doç. Dr. Sinan YÖRÜK
Yrd. Doç. Dr. Şaban KARASAKAL
Yrd. Doç. Dr. Şenay YAPICI
Yrd. Doç. Dr. Ufuk KARAKUŞ
Yrd. Doç. Dr. Tamer KAVURAN
Yrd. Doç. Dr. Tuğça Poyraz TACOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Yrd. Doç. Dr. Yaşar BARUT

Dr. Ayşegül KARABAY
Dr. Bülent ŞENER
Yrd. Doç. Dr. Mesut GÜN
Dr. Muammer ÖZTÜRK
Dr. Murat ŞENGÜL
Dr. Onur TOPOĞLU
Dr. Onur KÖKSAL
Recep AKSU
Dr. Tuncay Yavuz ÖZDEMİR
Dr. Yar Ali METE

Kırklareli Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Uşak Üniversitesi
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Cumhuriyet Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Aydın Kocatepe Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Amasya Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Çukurova Üniversitesi
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.
THY A.O. Havacılık Akademisi
Fırat Üniversitesi
Adnan Menderes Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Dicle Üniversitesi
Trakya Üniversitesi

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Editörden...

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

TÜRKİYENİN ÖĞRETMEN PROFİLİ

TURKEY'S TEACHER PROFILE

İlkay ABAZAOĞLU

Osman YILDIRIM

Yılmaz YILDIZHAN

1-20

YENİ İLK ORTA VE LİSE KIYAFET YÖNETMELİĞİNİN VELİ VE

ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

THE NEW FIRST MIDDLE AND HIGH SCHOOL DRESS CODE FROM THE

PERSPECTIVE OF PARENTS AND STUDENTS

Ahmet AKBABA

Mehmet KONAK

21-40

ARDAHAN İLİNİN TUBİTAK PROJELERİNE KATILMAMA NEDENLERİ
VE ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMA KAYGILARININ SOSYO-DEMOGRAFİK

DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF NON-ATTENDANCE OF THE SECONDARY

EDUCATION SCHOOLS IN ARDAHAN TO TUBITAK PROJECTS AND

STUDENT'S RESEARCH ANXIETIES FROM THE POINT OF SOCIA-

DEMOGRAPHIC VARIANCES

Alptürk AKÇÖLTEKİN

41-51

TÜRKİYE'NİN DEMOKRASİYE GEÇİŞ SÜRECİ VE LAİKLİK ANLAYIŞININ
DEĞİŞMESİNDE BİR DÖNÜM NOKTASI: CHP'NİN YEDİNCİ OLAĞAN

KURULTAYI

TURKEY'S TRANSITION TO DEMOCRACY AND A MILESTONE FOR

CHANGE OF SECULARISM IDEA: SEVENTH ORDINARY MEETING OF

CHP

Ramazan AKKIR

53-65

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

AGSSL MÜZİK BÖLÜMÜ MEZUNLARININ 'GÜZEL SANATLAR
FAKÜLTELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDEKİ AKADEMİK BAŞARILARININ
İNCELENMESİ

*A STUDY OF ACADEMIC SUCCESSES IN FINE ARTS FACULTIES, MUSIC
DEPARTMENTS OF THOSE WHO GRADUATED FROM AGSSL MUSIC
DEPARTMENT*

Cahit AKSU
Koray ÇELENK
67-87

OKUL YÖNETİCİLERİNİN SEÇME VE YETİŞTİRME UYGULAMALARINA
YÖNELİK ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ
*IDEAS OF EDUCATORS ABOUT APPLICATION OF NATIONAL EDUCATION
MINISTRY ON CHOSING AND GROWING SCHOOL ADMINISTRATORS*

Vedat AKTEPE
89-105

ÇEVRE DOSTU BİR PEYGAMBER: HZ. MUHAMMED
AN ECO-FRIENDLY PROPHET: HZ. MUHAMMAD

Hüseyin AKYÜZ
107-126

ZİHİN ENGELLİLER ÖĞRETMENLİĞİ ADAYLARININ UYGULAMADA
KARŞILAŞTIĞI PROBLEMLERE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ
*THE SUGGESTIONS AND OPINIONS FOR THE PROBLEMS OF MENTAL
RETARDATION PRACTICUM STUDENTS WHICH ARE ENCOUNTERED ON
TEACHING PRACTICUM*

Serpil ALPTEKİN
Murat VURAL
127-139

THE EVALUATION OF SPECIAL EDUCATION COURSES IN TERMS OF
EDUCATIONAL ATTAINMENTS OF PRE-SERVICE MATHEMATICS
TEACHERS

*ÖZEL EĞİTİM DERSLERİNİN İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMEN
ADAYLARININ KAZANIMLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Esra ALTINTAŞ
Sare ŞENGÜL
141-159

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

ÖĞRETMENLERİN OKUL MÜDÜRLERİNİN YÖNETİM TARZLARI VE
KURUMSAL İTİBARA YÖNELİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ
*THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' PERCEPTIONS ON SCHOOL
PRINCIPALS' MANAGEMENT STYLES AND THE SCHOOLS CORPORATE
REPUTATION*

Türkan ARGON
Ümit DİLEKÇİ
161-181

HİTİT METİNLERİNDE GEÇEN “mLUPAKKI” ÜZERİNE BİR İNCELEME
A RESEARCH ON LUPAKKI MENTIONED IN HITTITE TEXTS

Nursel ASLANTÜRK
183-202

PROBLEM ÇÖZME SÜRECİNDE ÜSTBİLİŞSEL DAVRANIŞLARIN
İNCELENMESİ
*INVESTIGATION OF THE COGNITIVE BEHAVIORAL PROBLEM SOLVING
PROCESS*

Hasan AYDEMİR
Yasemin KUBANÇ
203-219

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAŞARI AMAÇ YÖNELİMLERİ VE
AKADEMİK ÖZ-YETERLİKLERİNİN YAPISAL EŞİTLİK MODELİYLE
İNCELENMESİ

*INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PRESERVICE
SCIENCE TEACHERS' ACHIEVEMENT GOAL ORIENTATIONS AND
ACADEMIC SELF-EFFICACY WITH STRUCTURAL EQUATION MODEL*

Solmaz AYDIN
221-230

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

FARKLI TUZ SEVİYELERİNDEKİ TOPRAKLARIN PAMUK VERİMİNE
ETKİSİNİN BELİRLENMESİ VE UYDU VERİLERİYLE
İLİŞKİLENDİRİLMESİ (ŞANLIURFA, HARRAN OVASI; İMAMBAKIR
SULAMA BİRLİĞİ)

*THE IMPACT DETERMINATION ON COTTON YIELDS OF SOILS WHICH
HAVE DIFFERENT SALT LEVELS AND ITS RELATION WITH SATELLITE
DATA(ŞANLIURFA İMAMBAKIR HARRAN PLAIN IRRIGATION
ASSOCIATION)*

Murat AYDOĞDU
Mustafa H. AYDOĞDU
Mehmet Ali ÇULLU
231-250

AMANOS DAĞLARININ ORTA KESİMİ VE YAKIN ÇEVRESİNİN İKLİM
ÖZELLİKLERİ

*CLIMATIC CHARACTERISTICS AT THE CENTRAL UPLANDS AND
SURROUNDING AREAS IN THE AMANUS MOUNTAINS*

Ahmet Serdar AYTAÇ
Adnan SEMENDEROĞLU
251-289

SİYASET FELSEFESİNDE ELE ALINIŞ BİÇİMİYLE ÖZGÜRLÜK MESELESİ (ÜÇ
FARKLI ÖZGÜRLÜK ANLAYIŞI)
*THE PROBLEM OF LIBERTY AS IT HAS BEEN ADDRESSED IN POLITICAL
PHILOSOPHY (THREE DIFFERENT CONCEPTIONS OF LIBERTY)*

Hüseyin BAL
291-304

DEVELOPING A CRITICAL EYE THROUGH REASONING FALLACIES
*ELEŞTİREL BAKIŞ AÇISINI MUHAKEME YANLIŞLARI KULLANARAK
GELİŞTİRME*

Mehmet BARDAKÇI
305-319

SATISFACTION LEVELS OF TEACHERS IN PROFESSIONAL
DEVELOPMENT ACTIVITIES IN TURKEY
*ÜLKEMİZDE DÜZENLENMEKTE OLAN HİZMET İÇİ EĞİTİM
ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMENLERİN MEMNUNİYET DÜZEYİ*

Adem BAYAR
İlker KÖSTERELİOĞLU
321-333

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

İLKOKUL 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN 4+4+4 UYGULAMASI
SONUCUNDA YAŞADIKLARI SORUNLARIN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE
DAYALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ
(MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)

*AN EVALUATION OF THE TEACHERS' OPINIONS ABOUT THE
PROBLEMS 1ST GRADE STUDENTS ENCOUNTERED AS A RESULT OF
4+4+4 APPLICATION
(THE PROVINCE OF MUĞLA SAMPLE)*

Necdet AYKAÇ
Hasret KABARAN
Ersin ATAR
Hilal BİLGİN
335-348

DENİZLİ İLİ ÇARDAK İLÇESİ SÖĞÜT KÖYÜ GELİN DONLARI
*DENİZLİ CITY ÇARDAK PROVIDENCE SÖĞÜT VILLAGE BRIDE UNDER
PONTS*

Emel BULMUŞ
Saadet BEDÜK
349-362

GÜZEL SANATLAR LİSESİ VİYOLA ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ TÜRK
MÜZİĞİ KONULARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
*THE OPINIONS OF TEACHERS IN VIOLA EDUCATION PROGRAMME AT
FINE ARTS HIGH SCHOOLS ABOUT TURKISH MUSIC TOPICS*

Damla BULUT
Rüstem KILINÇ
363-376

ENVANTER VE DEĞERLEME, MÜZELERDE ENVANTER VE
DEĞERLEME ÜZERİNE BİR İNCELEME
*INVENTORY AND VALUATION, THE MUSEUMS A REVIEW OF THE
INVENTORY AND VALUATION*

Ayşe Nur BUYRUK AKBABA
377-390

XVI. YÜZYILIN İLK YARISINDA TÜRK-FRANSIZ İLİŞKİLERİ, KANUNİ
SULTAN SÜLEYMAN - I. FRANÇOİS İTTİFAKI
*TURKISH-FRENCH RELATIONS IN THE FIRST HALF OF 16TH CENTURY,
SULEIMAN THE MAGNIFICENT & FRANCIS I OF FRANCE ALLIANCE*

İsmail CERAN
391-427

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

OKULLARDA DEĞERLER EĞİTİMİ VE TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMAYA
BİR BAKIŞ
VALUES EDUCATION AT SCHOOLS AND ITS PRACTICE IN TURKEY
Nazlı CİHAN
429-436

THE PLACE OF MIND AND HEART, OUR INDIVIDUAL DIFFERENCES,
IN EDUCATION
BİREYSEL FARKLILIKLARIMIZ OLAN AKIL VE KALBİN EĞİTİMDEKİ YERİ
Mehmet ÇAKMAKKAYA
437-445

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN ÖNEMİ VE
UYGULAMA ÖRNEKLERİ
*IMPORTANCE OF DRAMA METHOD IN SOCIAL STUDIES COURSE AND
ITS MODEL IMPLEMENTATION*
Tekin ÇELİKKAYA
447-469

BİTKİ ÖRTÜSÜ DEĞİŞİMLERİNİN 16 GÜNLÜK PERİYOTLAR HALİNDE
İZLENMESİ: MARDİN İLİ ÖRNEĞİ (2000-2010)
*MONITORING CHANGES OF VEGETATION COVER IN PERIODS OF 16-
DAYS: MARDIN CITY CASE (2000-2010)*
Mehmet Ali ÇELİK
Ali Ekber GÜLERSOY
471-494

TARSÜSİ'NİN "ENMÜZECU'L-ULÜM"UNDA TEFSİR
TAFSEER IN TARSUSI'S ANMUZAJ AL-ULUM
Mehmet ÇİÇEK
495-521

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

KUR'AN VE SÜNNET IŞIĞINDA EVRENSEL BARIŞIN VAZGEÇİLMEZİ
“MÜSAMAHA- KOLAYLIK”
*“INDULGENCE / CONVENIENCE” : THE INDISPENSABLE OF UNIVERSAL
PEACE IN THE LIGHT OF THE QURAN AND THE SUNNAH*

Şaban ÇİFTÇİ
523-537

TÜRKİYE GÜRCİSTAN EKONOMİK VE SİYASİ İLİŞKİLER KAPSAMINDA
SARP SINIR KAPISININ ANALİZİ
*THE ANALYSIS OF SARP BORDER CROSSING IN RELATION TO
ECONOMICAL AND POLITICAL AFFAIRS OF TURKEY AND GEORGIA*

Ahmet DENİZ
Rabiye ASLAN
539-558

SSCB'NİN KÜLLERİNDEN DOĞAN GÜCÜN LİDERİ: VLADİMİR PUTİN
VE RUSYA POLİTİKASI
*A LEADER FROM THE POWER FROM THE ASHES OF THE USSR:
VLADİMİR PUTİN AND RUSSIAN POLITICS*

Taşkın DENİZ
559-575

ÖĞRETMENLERİN SINIF ORTAMINDA KARŞILAŞTIKLARI İSTENMEYEN
DAVRANIŞLAR VE BU DAVRANIŞLARLA BAŞ ETME STRATEJİLERİ
*UNDESIRABLE BEHAVIORS FACED BY TEACHERS IN CLASSROOM
ENVIRONMENT AND COPING STRATEGIES WITH THESE BEHAVIORS*

Celal Tayyar UĞURLU
Soner DOĞAN
Gamze ŞÖFÖRTAKIMCI
Deniz AY
Hızır ZORLU
577-602

YENİ (12 YILLIK) EĞİTİM SİSTEMİ, KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE
DÜNYADAKİ UYGULAMALARDAN BAZILARININ İNCELENMESİ
*THE NEW (12 YEAR) EDUCATION SYSTEM, ENCOUNTERED PROBLEMS
AND ITS APPLICATIONS IN THE WORLD*

Mustafa DURMUŞÇELEBİ
Abdulkadir BİLGİLİ
603-621

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

KIRAAT FARKLILIKLARININ FÂTİHA SÜRESİNİN
YORUMLANMASINDAKİ ROLÜ
*THE ROLE OF KIRAAT DIFFERENCES FOR INTERPRETATION OF SURAH
FATIHA*

A. Cüneyt EREN
İbrahim ULUDAŞ
623-637

ERGENLERİN ŞİDDET EĞİLİMİNE ETKİ EDEN AİLEVİ FAKTÖRLER
FAMILY FACTORS AFFECTING VIOLENT TENDENCY IN ADOLESCENTS

Cem GENÇOĞLU
Hatice KUMCAĞIZ
Kurtman ERSANLI
639-652

ALMANYA'DAKİ TÜRK MEDYASININ YENİ MEDYAYA ENTEGRASYON
BİÇİMLERİ
*INTEGRATION FORMS OF THE TURKISH MEDIA IN GERMANY TO THE
NEW MEDIA*

Mehmet Gökhan GENEL
653-671

OYUN DESTEKLİ MATEMATİK ÖĞRETİMİNİN 4. SINIF KESİRLER
KONUSUNDAKİ ERIŞİ VE KALICILIĞA ETKİSİ
*THE EFFECTS OF GAME-SUPPORTED MATHEMATICS LEARNING UNIT
OF FRACTIONS OF 4. GRADE ACHIEVEMENT AND PERMANENCE*

Yasin GÖKBULUT
Emel YÜCEL YUMUŞAK
673-689

ADAY ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİ YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN
ALGILARI
*THE PERCEPTION OF CANDIDATE TEACHERS RELATED TO
COMPETENCIES IN CLASSROOM MANAGEMENT*

Necmi GÖKYER
Fulya ÖZER
691-712

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

DENİZLİLİ MEHMED FEVZİ EFENDİ'NİN "HADÂİK-İ HAMİDİYYE NÂM
AHLÂK RİSALESİ" ÇERÇEVESİNDE AHLÂKİ ERDEMLER
*MORAL VALUES IN THE TEXT OF "HADAİK-I HAMIDIYYA FAME
MORALITY TREATISE" WRITTEN BY MEHMED FEVZI EFENDI FROM
DENIZLI*

Kemal GÖZ
713-725

MEHMET FUAT GÜNDÜZALP'İN TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ VE
ÖNEMİ
*THE PLACE AND IMPORTANCE OF MEHMET FUAT GÜNDÜZALP IN
HISTORY OF TURKISH EDUCATION*

Mustafa GÜÇLÜ
727-739

TARSUS ŞEHRİNİN ALANSAL GELİŞİMİNE (1985-2011) EKOLOJİK
BAKIŞ
*ECOLOGICAL OVERVIEW TO SPATIAL DEVELOPMENT (1985-2011) OF
TARSUS CITY*

Ali Ekber GÜLERSOY
Mehmet Ali ÇELİK
Mehmet Emin SÖNMEZ
741-759

YÖNTEM OLARAK MÜHENDİSLİK-DİZAYNA VE DERS MATERYALİ
OLARAK LEGOLARA ÖĞRETMEN İLE ÖĞRETMEN ADAYLARININ
BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ
*INVESTIGATION OF IN SERVICE AND PRE SERVICE SCIENCE
TEACHERS' PERSPECTIVES ABOUT ENGINEERING-DESIGN AS AN
INSTRUCTIONAL METHOD AND LEGOS AS AN INSTRUCTIONAL
MATERIAL*

Kibar SUNGUR GÜL
İsmail MARULCU
761-786

FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLGİ
OKURYAZARLIĞI VE MEDYA OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ
*EXAMINATION OF INFORMATION LITERACY AND MEDIA LITERACY
LEVELS OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TEACHER CANDIDATES*

İlknur GÜVEN
787-800

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

KURTUBİ TEFSİRİNDE İSTİARE SANATI
THE ART OF METAPHOR IN THE TAFSİR OF KURTUBİ
Osman KABAKÇILI
801-810

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ TOPLUMSAL CİNSİYET
ALGISI ARAŞTIRMASI
*NEVSEHIR HACI BEKTAS VELI UNIVERSITY GENDER PERCEPTION
RESEARCH*

Leyla KAHRAMAN
A. Burak KAHRAMAN
Nihan OZANSOY
Hüsniye AKILLI
Aysel KEKİLLİOĞLU
Ayşegül ÖZCAN
811-831

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MEDYA OKURYAZARLIĞI İLE
ÇEVRE KONULARIYLA İLGİLİ KİTAP OKUMAYA YÖNELİK TUTUMLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
*RELATIONSHIP BETWEEN THE MEDIA LITERACY AND ATTITUDES
TOWARDS READING BOOKS ON ENVIRONMENTAL ISSUES OF
SECONDARY SCHOOL STUDENTS*

Mustafa KAHYAOĞLU
Rıdvan KENANOĞLU
833-843

OECD VE OECD DIŞI ÜLKELERDE ELEKTRİK TÜKETİMİ, NÜFUS VE
GELİR İLİŞKİSİ:

1990-2011 DÖNEMİ İÇİN BİR PANEL VERİ ANALİZİ
*THE RELATIONSHIP BETWEEN ELECTRICITY CONSUMPTION,
POPULATION AND INCOME IN OECD AND NON-OECD COUNTRIES: A
PANEL DATE ANALYSIS FOR 1990-2011 PERIOD*

Adem KARAKAŞ
845-853

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

TOPLUMDA ÇEVRE BİLİNCİNİN YAYGINLAŞTIRILMASINDA SİVİL
TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ
*THE ROLE OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN INCREASING
ENVIRONMENTAL AWARENESS OF SOCIETY: THE CASE OF TURKEY*

Abdullah KARATAŞ

855-867

KLASİK TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİNDE BİR SARAY ÜNİVERSİTESİ:
ENDERÛN MEKTEBİ
*A PLACE UNIVERSITY ON CLASSICAL TURKISH MUSIC EDUCATION:
ENDERÛN MEKTEBİ*

Özgür Sadık KARATAŞ

869-885

YAŞAMI SÜRDÜRME NEDENLERİNİN TANRI ALGISIYLA İLİŞKİSİ
*THE RELATIONSHIP BETWEEN THE REASONS FOR LIVING AND THE
PERCEPTION OF GOD*

Saffet KARTOPU

887-903

MANEVİ DESTEK ALGISI (MDA) ÖLÇEĞİ: GELİŞTİRİLMESİ,
GEÇERLİLİĞİ VE GÜVENİLİRLİĞİ
*SPIRITUAL SUPPORT PERCEPTION (MDA) SCALE: DEVELOPMENT,
VALIDITY AND RELIABILITY*

Erkan KAVAS

Nurgül KAVAS

905-915

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇEVRE SORUNLARINA
İLİŞKİN ALGILARI: METAFOR ANALİZİ ÖRNEĞİ
*SOCIAL STUDIES TEACHERS' PERCEPTIONS RELATED TO
ENVIRONMENTAL PROBLEMS: A SAMPLE ANALYSIS OF METAPHORS*

Mehmet Fatih KAYA

917-931

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER PROGRAMI VE DERS KİTAPLARINDA
YENİ BİR PARADİGMA: ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİM
*A NEW PARADIGM INCLUDED IN THE ELEMENTARY EDUCATION
SOCIAL STUDIES CURRICULUM AND COURSE BOOKS: MULTICULTURAL
EDUCATION*

Yusuf KESKİN

Erkan YAMAN

933-960

TÜRKİYE'DE HUKUK DEVLETİNİN GELİŞİMİNDE YARGININ YERİ
*PLACE OF STATE OF THE JUDICIARY IN THE DEVELOPMENT LAW IN
TURKEY*

Yüksel KOÇAK

961-974

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN "YAYGIN EĞİTİM" KAVRAMINA
İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI MENTAL İMGELER
*SOCIAL STUDIES TEACHERS "NON FORMAL EDUCATION" CONCEPTS
RELATED TO MENTAL IMAGE OF THEIR OWN*

Erol KOÇOĞLU

Cemal AKÜZÜM

Özcan EKİCİ

975-991

DERİ HALI ÜRETİMİ VE BAKIMI
PRODUCTION AND CARE OF LEATHER CARPETS

Ayşegül KOYUNCU OKCA

Meruyert KOIZHAIGANOVA

993-1006

SOSYOLOJİ VE ÇEVRE
SOCIOLOGY AND ENVIRONMENT

Fusun KÖKALAN ÇİMRİN

1007-1020

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

YAŞLILIK DÖNEMİ TÜKETİM DAVRANIŞI ÜZERİNE UYGULAMALI BİR
ARAŞTIRMA
PRACTICAL RESEARCH ON CONSUMPTION BEHAVIOR IN OLD AGE
Muhammet Ali KÖROĞLU
1021-1033

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE ETKİNLİK TEMELLİ ÖĞRENME SÜRECİ: BİR
DURUM ARAŞTIRMASI
*ACTIVITY-BASED LEARNING PROCESS ON TEACHER EDUCATION: A
CASE STUDY*
İlker KÖSTERELİOĞLU
Adem BAYAR
Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU
1035-1047

MARMARA DENİZİ GÜNEY KIYILARINDA TEKTONİK AKTİVİTE İZLERİ
HAKKINDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME
*GENERAL ASSESSMENT ABOUT THE TRACES OF TECTONIC ACTIVITY
ON THE SOUTHERN COASTS OF THE MARMARA SEA*
Sümeyra KURT
Deniz EKİNCİ
1049-1069

MASAL KİTAPLARININ 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DEĞERLERİ
PERSPEKTİFİNDEN ANALİZİ
*THE ANALYSIS OF FAIRY TALE BOOKS FROM THE PERSPECTIVE OF
SOCIAL STUDIES VALUES IN 6TH GRADE*
Birgül KÜÇÜK
Figen GEDİK
Zekerya AKKUŞ
1071-1087

KÖTÜ RUHLAR MANİFESTOSU: BASELITZ
BAD SPIRITS MANIFESTO: BASELITZ
Ferhunde KÜÇÜKŞEN ÖNER
1089-1122

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

İLKOKUL BİRİNCİ SINIF GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ
*THE EVALUATION OF THE CURRICULUM FOR THE VISUAL ARTS
EDUCATION COURSE AT PRIMARY SCHOOL*

Gülbin Zeren NALİNCİ
1123-1130

“ÜMMETİMDEN YETMİŞ BİN KİŞİ CENNETE SORGUSUZ
GİRECEKTİR.” HADİSİ ÜZERİNE SENET EKSENLİ BİR ANALİZ VE
DEĞERLENDİRME
*AN ANALYSIS AND CRITISIZE ON ISNADS OF HADITH: “SEVENTY
THOUSAND PEOPLE WILL GO TO HEAVEN WITHOUT QUESTIONING
FROM MY FOLLOWERS”*

Osman ORUÇHAN
1131-1173

TİRMİZİ ve EL-İLELÜ’L-KEBİR’İNİN İLEL İLMİNDEKİ YERİNE GENEL
BİR BAKIŞ
*A GENERAL APPROACH TO THE POSITION OF TIRMIDHI AND HIS AL-
ILAL’UL KEBIR IN THE SCIENCE OF ILAL*

Veysel ÖZDEMİR
1175-1195

SOSYO BİLİMSEL ESASLAR ÇERÇEVESİNDE SOSYO BİLİMSEL
KONULARI TARTIŞMAK TUTUMLARI NASIL ETKİLER? NÜKLEER
SANTRALLER
*HOW DOES IT AFFECT ATTITUDES TO DISCUSS SOCIO-SCIENTIFIC
ISSUES WITHIN THE FRAMEWORK OF SOCIO-SCIENTIFIC PRINCIPLES?
NUCLEAR ENERGY*

Nevin ÖZDEMİR
1197-1214

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

KUR'AN VE HADİSLERDE GENÇLİK DÖNEMİ ÖZELLİKLERİ
THE CHARACTERISTICS OF THE YOUTH IN THE KORAN AND HADITHS
Şuayip ÖZDEMİR
Rahime KAVAK
1215-11226

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN VELİLERDEN AKADEMİK
BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
*A STUDY ON SOCIAL STUDIES TEACHERS' ACADEMIC EXPECTATIONS
FROM PARENTS*
Emine ÖZEL
1227-1238

MODERN SOSYAL HAYATTA KADININ TOPLUMSAL CİNSİYETİNİN VE
ROLLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ: GELENEĞE KARŞI MODERNİTE
*THE TRANSFORMATION IN SOCIAL GENDER AND ROLES OF WOMEN IN
MODERN SOCIAL LIFE: TRADITIONS VERSUS MODERNITY*
Devrim ÖZKAN
1239-1252

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BENİMSedikLERİ TEMEL
İNSANİ DEĞERLER (NİĞDE İL ÖRNEĞİ)
*THE BASIC HUMAN VALUES ADOPTED BY STUDENTS OF THE FACULTY
OF EDUCATION*
Recep ÖZKAN
Ayşe SOYLU
1253-1265

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İSTANBUL'A İLİŞKİN ALGILARININ
ŞEHİR İMAJİ AÇISINDAN ANALİZİ
*ANALYSING OF PERCEPTIONS OF UNIVERSITY STUDENTS IN TERMS OF
THE CITY IMAGE ON ISTANBUL*
Mustafa SAĞDIÇ
1267-1283

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

KİMLİKLERİN SUNUM BİÇİMLERİ BAĞLAMINDA VAN/ULUPAMİR
KIRGIZLARI İLE VAN/DÖNERDERE KARADENİZLİ TÜRKLER ÜZERİNE
UYGULAMALI BİR SOSYOLOJİK ÇÖZÜMLEME
*THE CONTEXT OF IDENTITIES PRESENTATION FORMS ON VAN-
ULUPAMIR KYRGYZ TURKS WITH VAN-DONERDERE KARADENİZ TURKS
APPLIED A SOCIOLOGICAL ANALYSIS*

Adem SAĞIR
Sedanur ZADEOĞLU
Şevki DORUK
1285-1310

GENÇLERİN SAPMIŞ VE SUÇLU DAVRANIŞLARA YÖNELMELERİNDE
BENLİK SAYGISININ ETKİSİ: LİSE 11. SINIF ÖRNEĞİ
*INFLUENCE OF SELF ESTEEM ON YOUTHS WHO TEND TO INVOLVE
DELIQUENT AND DEVIANT BEHAVIORS: CASE STUDY AMONG 11TH
GRADE STUDENTS*

Hasan SANKIR
1311-1333

EBU'L-HASAN EL-HARAKÂNÎ'NİN NEFSİ TEZKİYE METODU
*THE METHOD TO PURIFICATION OF NAFS OF ABU'L-HASAN EL-
KHARAKANI*

Ahmet Emin SEYHAN
1335-1359

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL DESTEK, ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME
İLE ÖRGÜTSEL SİNİZM DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
*TEACHERS' OPINIONS ABOUT THEIR LEVELS OF ORGANIZATIONAL
SUPPORT AND ORGANIZATIONAL IDENTIFICATION WITH
ORGANIZATIONAL CYNICISM*

Şenay SEZGİN NARTGÜN
Mustafa KALAY
1361-1376

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PİYANO DERSİNE İLİŞKİN
TUTUMLARININ BELİRLENMESİ
*DETERMINING THE ATTITUDES OF MUSIC TEACHER CANDIDATES
TOWARDS PIANO LESSON*

Feyza SÖNMEZÖZ
1377-1388

GÂİB ZAMİRİNİN MERCİİ SORUNUNA MÜFESSİRLERİN
YAKLAŞIMLARI: BAKARA 146. ÂYET ÖRNEĞİ
*THE DIFFERENT APPROACHES OF INTERPRETERS ON SOURCE OF THE
UNSEEN PRONOUN: THE EXAMPLE OF SÛRAT AL-BAQARA'S 146.
VERSE*

Burhan SÜMERTAŞ
1389-1398

ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İSTENMEYEN
ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINA KARŞI KULLANILAN ÖĞRETMEN
STRATEJİLERİNİN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
*THE EFFECTS OF TEACHER STRATEGIES USED AGAINST
UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIOURS ON STUDENTS ACCORDING TO
STUDENT AND TEACHER OPINIONS*

Sevilay ŞAHİN
Mustafa Cüneyt ARSLAN
1399-1415

SİNGAPUR SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI VE BU
PROGRAMIN TÜRKİYE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI İLE
KARŞILAŞTIRILMASI
*SINGAPORE SOCIAL STUDIES CURRICULUM AND COMPARISON OF
THIS PROGRAMME WITH TURKISH SOCIAL STUDIES CURRICULUM*

Mustafa ŞEKER
1417-1439

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

EBEVEYN OKUMA İNANÇ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLAMA
ÇALIŞMASI
*THE ADAPTATION STUDY OF PARENT READING BELIEF INVENTORY TO
TURKISH*

Özlem ŞİMŞEK ÇETİN

D. Neslihan BAY

Fatma ALİSİNANOĞLU

1441-1458

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLAR HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ: BEKLENTİ VE METAFORLAR
*THE VIEWS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS ABOUT
MULTIGRADE CLASSES: EXPECTATIONS AND METAPHORS*

Mehmet TAŞDEMİR

1459-1475

SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI
DERSİNE YÖNELİK YAŞADIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
*CLASSROOM TEACHER CANDIDATES' PROBLEMS REGARDING
TEACHING PRACTICUM CLASS AND PROPOSED SOLUTIONS*

Ahmet TAŞDERE

1477-1497

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI
ÖĞRENME STRATEJİLERİ
*LEARNING STRATEGIES USED BY STUDENTS IN SOCIAL STUDIES
COURSES*

Bayram TAY

1499-1515

DISKRİMİNANT ANALİZİ VE LOJİSTİK REGRESYON ANALİZİNİN
SINIFLANDIRMA PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRILMASI
*CLASSIFICATION PERFORMANCE COMPARISON OF DISCRIMINANT
ANALYSIS AND LOGISTIC REGRESSION ANALYSIS*

Necla TEKTAŞ

1517-1527

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

CAUCASIAN UNION PARTY AND ITS VIEWS ON AZERBAIJAN FOREIGN
POLICY IN THE EARLY 20TH CENTURY
*KAFKAS İTTİHAD FIRKASI VE 20. YÜZYIL BAŞINDA AZERBAYCAN DIŞ
POLİTİKASINA YAKLAŞIMI*

Coşkun TOPAL
1529-1538

LİBERAL TARAFSIZLIK VE MODUS VİVENDİ
LIBERAL NEUTRALITY AND MODUS VIVENDI

Cennet USLU
1539-1556

ÖRGÜTSEL İKLİMİN ÇALIŞMA PSİKOLOJİSİNE ETKİSİ: SAĞLIK
SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA
*THE EFFECT OF ORGANIZATIONAL CLIMATE ON WORK PSYCHOLOGY:
A RESEARCH ON HEALTH SECTOR*

H. Tezcan UYSAL
Sibel AYDEMİR
1557-1574

BAZI FİLOZOFLARA AİT HİKÂYELER VEYA SÖYLEMLER HAKKINDA
ÖZGÜN YORUMLAR ÜRETMEK
*PRODUCING ORIGINAL COMMENTS ABOUT STORIES OR WORDS OF
SOME PHILOSOPHERS*

Çağatay ÜSTÜN
1575-1581

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BİREYSEL ÇALGI DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
*EVALUATION OF THE ATTITUDES OF MUSIC TEACHER CANDIDATES
TOWARDS INDIVIDUAL INSTRUMENT CLASS*

Begüm YALÇINKAYA
A. Can ELDEMİR
Feyza SÖNMEZÖZ
1583-1595

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

PORPHYRIOS AĞACINA DAYALI UYGULAMALARIN SINIF ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ DÜŞÜNME BECERİLERİNE ETKİSİ
*THE EFFECT OF PORPHYRIOS TREE BASED ACTIVITIES ON
CLASSROOM PROSPECTIVE TEACHERS' THINKING ABILITIES*
Selami YANGIN
1597-1620

SANAT YAPITINDA PSİKOLOJİK OBJE
PSYCHOLOGICAL OBJECT IN THE WORK OF ART
Mehmet YAPICI
Gülbin Zeren NALİNCİ
1621-1627

ÖĞRETMEN ADAYLARININ RENK TERCİHLERİ VE ÖĞRETMENLİK
RENKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
*COLOUR PREFERENCES OF TEACHERS IN TRAINING AND THEIR
OPINIONS ABOUT TEACHING COLOURS*
Gülbin Zeren NALİNCİ
Şenay YAPICI
1629-1642

BOZCAADA'NIN SU SPORLARINDAN RÜZGAR SÖRFÜ (WINDSURFING)
VE UÇURTMA SÖRFÜ (KITESURFING) POTANSİYELİNİN COĞRAFİ
TEMELLERİ
*THE GEOGRAPHICAL BASICS OF WINDSURFING AND KITESURFING
POTENTIAL OF BOZCAADA*
Okan YAŞAR
1643-1663

GAZETECİLİĞİN ETİK KURALLARI, İHLALLER VE OLASI ÖNLEMLER:
GAZETECİLERİN ETİK ALGILAMASI, GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ- NİTEL
BİR ARAŞTIRMA
*THE ETHICAL CODES OF JOURNALISM, VIOLATIONS OF CODES AND
POSSIBLE PREVENTIVE MEASURES: JOURNALISTS' ETHICAL
PERCEPTIONS, COMMENTS AND SUGGESTIONS – A QUALITATIVE
STUDY*
M. Murat YEŞİL
1665-1684

ULUSLARARASI GÖÇ: ÇEŞİTLERİ, NEDENLERİ VE ETKİLERİ
INTERNATIONAL MIGRATION: ITS TYPES, CAUSES AND EFFECTS
Abdurrahman YILMAZ
1685-1704

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE VE
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİNE KARŞI TUTUMLARI İLE AKADEMİK
BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
*AN INVESTIGATION INTO THE RELATIONSHIP BETWEEN LEARNERS'
ACADEMIC ACHIEVEMENT AND THEIR ATTITUDES TOWARDS SOCIAL
STUDIES LESSON AND THE TEACHER*
Ayşegül YILMAZER
Selçuk Beşir DEMİR
1705-1718

NEVŞEHİR'DE YAŞAYAN GELENEKSEL MESLEKLERİN DEĞİŞİM VE
DÖNÜŞÜMÜ
*THE TRANSFORMATION AND CHANGING OF LIVING TRADITIONAL
PROFESSIONS IN NEVSEHIR*
Mehmet Ali YOLCU
1719-1738

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEĞER ALGISI
(KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)
*UNIVERSITY STUDENTS' PERCEPTION OF VALUES
(THE EXEMPLAR OF KARABUK UNIVERSITY)*
Y. Sinan ZAVALSIZ
1739-1762

TÜRKİYE'DE FUTBOLUN TARİHİNE BİR BAKIŞ: TOPLUMSAL
SONUÇLARI AÇISINDAN FUTBOL VE SİYASET İLİŞKİSİ
*AN OVERVIEW OF HISTORY OF FOOTBALL IN TURKEY: THE
RELATIONSHIP BETWEEN FOOTBALL AND POLITICS IN TERMS OF THE
SOCIAL RESULTS OF IT*
Mert Kerem ZELYURT
1763-1779

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

DENİZLİLİ MEHMED FEVZİ EFENDİ’NİN “HADÂİK-İ HAMİDİYYE NÂM AHLÂK RİSALESİ” ÇERÇEVESİNDE AHLÂKÎ ERDEMLER*

*Kemal GÖZ***

ÖZET

Düşünce tarihinde değerler felsefesi çok önemli bir yer kaplamaktadır. İçinde yaşadığımız toplumlar tarafından bu değerler ele alınmakta ve hayat hâkimiyeti yönünde çabalar gösterilmektedir. Toplumlar tarafından kabul edilen değerlerin oluşması ve yerleşmesine hem insanlık tarihi boyunca öne çıkan düşünce insanları hem de o toplumun yetiştirdiği bilim insanları katkı yapmışlardır. Bu şekilde ortaya çıkan değerler, dinî ve geleneksel değerlerin katkılarıyla toplumu ayakta tutan en büyük yapı taşlarından olurlar.

Medeniyetler tarihinde, her zaman insanlara rehberlik eden düşünce insanlarına rastlanmaktadır. Medeniyetlerin kalıcılığını sağlayan önemli unsurların başında, bu değerli bilim insanları gelmektedir. Bu insanlar karanlık bir gecede yolları aydınlatan kandiller gibidirler.

Osmanlının son dönemleri toplumun bütün kesimlerinde eksikliklerin hissedildiği ve sıkıntıların yaşandığı bir dönem olarak tarihteki yerini almıştır. Bu sıkıntılı dönemden kurtuluşun ahlâkî erdemlere bağlılıkla sağlanabileceğini düşünen bir çok düşünce insanı mevcuttur. Bunun sonucu olarak, bu dönemde ahlâkla ilgili eserlerin telifinde artışlar olduğu da görülmektedir.

İşte bu dönemde yaşayan Denizlili Mehmed Fevzi Efendi (Edirne Müftüsü olarak ün kazanmış) Osmanlının içinde bulunduğu bu sıkıntılı dönemden kurtulmasına katkı sağlayabilmek ümidiyle bazı ahlâk risaleleri neşretmiştir. Bunların içinde en meşhuru “Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi”dir. Bu çalışmada, Mehmed Fevzi Efendi’nin bu eseri esas alınarak İslâm ahlâk felsefesi açısından değerlere bakışı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bireyin, ailenin ve toplumu oluşturan idare edenlerle idare edilenlerin mutluluk sebebi olan değerlerin önemini açık bir şekilde vurguladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mehmed Fevzi Efendi, Ahlâkî Erdemler, Değerler, Son devir Osmanlı’da Ahlâk, Ahlâkî eserler.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi, El-mek: kemalgoz@gmail.com

**MORAL VALUES IN THE TEXT OF “HADAİK-I HAMIDIYYA
FAME MORALITY TREATISE” WRITTEN BY MEHMED FEVZİ
EFENDİ FROM DENIZLI**

ABSTRACT

Axiology has an significant position in the history of thought. Values are accepted by our society and they have been making some endeavour as possible to keep them vital in the social system. It can be clearly seen in through the human history that the phiolosphers and scientists maked contribution to the constitution and development of values accepted by societies. Values formed by the mentioned contribution and the religious and traditional values are the primary building blocks which provide a society with continuity.

There are generally thinkers who guide people in the history of civilizations. These dear thinkers are in the lead in the continuity of civilizations. These people are like a lighted candle.

The last period of Ottoman Empire is evalueted as a period of failures and hardships which influenced every segment of the society. There were so many thinkers who suggested the following moral values as a solution to overcome this troubled period. As a consequence, lots of book regarding to morality were written in this period.

Mehmet Fevzi Efendi lived in this period, he was also known as the Minister of Religion of Edirne, written some texts which provided some solutions for problems in Ottoman society and he was expecting that his texts work in recovery of society. The well-known text among them is “Hadaik...” In this study, in terms of İslamic moral philosophy, Mehmed Fevzi Efendi’s opinions related to moral values has been tried to reveal in the light of his text. It is obviously seen that he mostly emphasized the importance of values; because in his opinion, values are the main reason of social happiness.

Key Words: Mehmed Fevzi Efendi, Moral (Ethical) Values, Values, Morality in Late Ottoman, Moral Books.

Giriş

Yaşadığımız dönem her hususta önceki değerlerin bilinmesi ve gelecek nesillere iletilmesi açısından önemlidir. Toplumı oluşturan bireylerin önünde kendilerine rol model olarak alabilecekleri değerli bilim insanlarının varlığı, geleceğe daha emin adımlarla ilerleyebilmeyi kolaylaştıracak unsurların başında gelmektedir. Geleceğe umutla bakabilmenin en etkili, yolu toplumun kabul ettiği değerlerin yeni nesillere sağlıklı ve doğru bir şekilde ulaştırılmasıyla mümkün olabilecektir.

Toplumların değerlerinin oluşması ve yerleşmesinde emeği yadsınamayan değerli bilim insanlarının var olduğu da bir gerçektir. İslâm ahlâk felsefesinin oluşması ve gerekli değerlendirmelerin yapılarak düşünce tarihine not düşülmesi hususunun yerine getirildiği görülmektedir. Toplumsal değerler toplumun birlikteliğini sağlayan yapı taşları gibidir. Bu değerler çerçevesinde toplumu oluşturan bireyler hayatlarını sürdürürler.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014*

Toplumu oluşturan bireylerin birbirleriyle, aile çevreleri ve diğer bütün canlı cansız varlıklarla olan iletişiminin tamamının belirli ölçülere tabi olduğunu söylememiz mümkündür. Bu ölçülerde doğru ve uygun olan bir usul ve metot geliştirmede en etkin unsur ahlâk olarak isimlendirmek mümkündür. Bu sistem bireyi, aileyi ve toplumun tamamını etkiler.

Ahlâkî erdemler, yapıp eden varlık olarak insanın bütün davranışlarıyla ilgilidir. Bu değerleri, bir sistem içerisinde ilk kadîm filozoflardan itibaren günümüze kadar birçok düşünürün üzerinde fikir yürüttükleri ve bu değerlere katkılar sağladıkları görülür. Sokrates'in ahlâkî erdemleri bilgisiyle elde etmenin mümkün olduğunu söylemesiyle bilginin değerler/erdemlerle olan ilişkisi açık bir şekilde ortaya çıkmış ve önemini hatırlatmıştır.

Ahlâk felsefesinin dört iyi kardeş olarak nitelendirilebilecek olan erdemler topluluğu, düşünce tarihimizdeki ahlâk felsefesi sistemleri içerisinde devamlı değerlendirilmiştir. Bunlar, **Hikmet, İffet, Şecaat ve Adalet**, olarak isimlendirilmekte ve değerlendirilmektedir.

İslâm Ahlâk Felsefesinde bu değerlerin yeri ve önemi çok büyüktür. İslâmî temellerin üzerine felsefî açıklamaların da eklenmesiyle bu değerler daha anlaşılır bir değer olarak günümüzde de varlıklarını toplum bireyleri nazarında devam ettirmektedir.

Bu çalışmada Son dönem Osmanlı bilim insanlarından Denizlili, ancak Edirne müftülüğünden dolayı Edirne Müftüsü olarak bilinen Mehmet Fevzî Efendinin İslam Ahlâk felsefesi açısından erdemlere bakışı ve değerlendirmeleri ortaya koymaya çalışılacaktır. Bu değerlendirmelere geçmeden önce Son dönem Osmanlı düşüncesindeki ahlâk değerlendirmelerine göz atmak Mehmed Fevzî Efendi'nin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

1. Son Dönem Osmanlı Düşüncesinde Ahlâk

Düşünce tarihi içerisinde değerlendirmeler yaparken yaşanan devirlerin sosyal, ekonomik ve siyasî özelliklerinin bilinmesi konuların daha iyi anlaşılmasını hızlandıracak unsurlar olarak değerlendirilebilir. Tarih boyunca bazı milletlerin değişik alanlarda temayüz ettikleri bilinmektedir. Osmanlı'nın son dönemi ahlâk ile ilgili birçok eserin bilim insanlarınca kaleme alındığının görüldüğü bir dönemdir. Bunun sebebi olarak da içinde yaşanan devrin özelliklerine vurgu yapılabilir.

Osmanlı'nın son dönemlerinde yenileşme ve medenileşme faaliyetleri çerçevesinde sosyal yapı olarak batılılaşma çabalarının hız kazandığı ve düşünce yapısı olarak da batıdan etkileşimler sonucunda pozitivizm ve materyalizmin etkili bir şekilde batı yanlısı aydınlar tarafından savunulmaya başlandığı görülür. Her ne kadar devlet büyüklüğü olarak ortada mevcut ise de merkez ile taşra arasında görünmez duvarlar örülmüş, liyakatsiz idareciler aracılığıyla devletin etkinliğinin azaldığı görülmektedir. Ancak batılılaşma çabaları sürerken karşı etkinlikleri de görmezden gelmek mümkün değildir.

Bütün bu çabalar neticesinde Osmanlı, yıllarca bağlı kaldığı doğu medeniyetinden ne tamamen kopabilmiş, ne de katılmak istediği batı medeniyetini tamamen kabullenebilmişti. Böylesi buhranlı ve sıkıntılı dönemin topluma yansımalarının çok iç açıcı olduğunu söylemenin mümkün olmadığı açık bir şekilde görülmektedir. Böylesi bir dönemde ilmî çalışma ve araştırmalar konusunda İslâm toplumunu temsil ettiği görülen Osmanlı'nın gerilerde kaldığı görülür. Batı Medeniyeti, Rönesans ve reform neticesinde bilimsel araştırmalarda atağa kalkmış ve bir adım önden hızla yol almaktadır. Bilimsel keşifler ve araştırmalar sonucunda sanayi devrimi gerçekleşmiş ve sonuç olarak batı dünyasında pozitivizm, materyalizm gibi akımlarla dine karşı bir düşünce yapısı oluşmaya başlamıştır.¹

¹ Erdem, Hüsameddin, Son Devir Osmanlı Düşüncesinde Ahlâk, s.40-42.

Bu dönemde Osmanlı toplumunda sosyal ve ahlâkî bozulmanın işaretleri de tedirgin edici boyutlarda görülmeye başlanmıştır. İdarî mekanizmadaki bozulmaları gören askerî kanatta da bozulmalar hız kazanmış batı medeniyetinin

İdarî mekanizmada ki ahlâkî zafiyetlere toplumu oluşturan bireyler tarafından da katılımların olduğunu gözlemleyen akliselim sahibi düşünce ve bilim insanları bu durumla baş edebilmek ümidiyle bazı aktiviteler içerisinde olmuşlardır. Bu sıkıntılı dönemden sağlıklı bir şekilde çıkabilmek için çoğunlukla “**ahlâk**” konusuyla ilintili ve ilişkili birçok eser kaleme almışlardır.

İnsan topluluklarının ve yaşadıkları dönemlerin kendisine has ahlâkî değerlerinin olduğu da bilinen bir gerçektir. Uzun yıllar birçok kıtada hükümlanmış bir devletten bahsediliyorsa, elbette kendisine has ahlâkî değerlerinin olacağını da belirtmek gerekir. Bu bağlamda ahlâkî değerler, toplumların devamlılığını sağlayan en önemli unsurlardan olarak karşımızda durduğu görülmektedir.² Bu ahlâkî değerler toplum katmanlarında uygulanma alanı bulup hayata yön vermeye devam ettiği sürece sıkıntılardan uzak kalınmıştır. Bu hâl üzere devam edilmesi gerektiğini savunan ve bu yönde görüşler ileri süren Filibeli Ahmet Hilmi ve İsmail Fenni Ertuğrul gibi düşünürler olduğu gibi, Abdullah Cevdet gibi Garblılışmanın toplumu en iyi ve ideal noktaya götüreceğini savunan pozitivist ve materyalist görüşe sahip olanlar da mevcut idi.³ Bu dönemde toplum her hususta bir çöküntü içerisindeydi. Bu bozulma ve çöküntüyü engellemek ve etkilerini en aza indirgeyebilmek için yapılması gereken en önemli şeylerin başında ahlâkî bozan sebeplerin ortadan kaldırılması geldiği görüşü ağır basıyordu.⁴ Bu, devletin üzerine kurulduğu temel alanın iyileştirilmesi anlamına gelmekteydi. Daha kurulduğu ilk günden beri ahlâkî erdemler, bu devlet yapısı içerisinde önemli bir unsurdu.

Ahlâkî erdemler, daha kuruldukları ilk günlerden itibaren Türk devletlerinin ve bireylerin en önemli özelliklerindendi. Bu durumun İslâm'ın kabul edildikten sonra da güçlü bir şekilde sürdürüldüğü tarihin sayfalarında açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ahlâk ilmi üzerine eser verenler, ilk dönemlerde ansiklopedik olarak da nitelendirilebilecek olan İslâm âlimleri hadis, tefsir, kelam ve tasavvuf ilmi alanlarında çoğunlukla çalışmaktaydılar. Böyle olmasına rağmen ahlâk konusunda Gelenekçi ahlâkî, Tasavvufî ahlâkî veya felsefî ahlâkî benimseyenlerin bulunduğu görülmektedir.⁵

Osmanlı'nın son dönemine gelinen tarihi süreçte ahlâk ilmiyle ilgili birçok eser yayımlandığı da görülmektedir. Bu eserlerde ahlâk, nazarî ve amelî ahlâk olarak iki kısımda değerlendirilir. Bundan sonra amelî ahlâk, bireysel ve sosyal ahlâk olarak incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Daha sonra da sosyal ahlâk, aile, toplum ve devlet ahlâkî kısımlarına ayrılarak incelenmekte ve açıklanmaktadır. Bu şekilde ki eserlere en önemli örnek Kınalızade Ali Efendi'nin Ahlâk-ı Âlâî'si, Nâsiruddin Tûsî'nin Ahlâk-ı Nâsırî'si zikredilebilir.

Ahlâkî değerler konusunda toplumda yaşana erozyonu gören bilim insanları bu durumu düzeltebilmek için büyük bir çabanın içerisinde olmuşlardır. Ahlâkî değerlerin İslâm dininin verileriyle uyuşması sonucunda ortaya çıkan İslâm ahlâk felsefesi değerlerine uymanın ve bireylere bu değerleri benimsetmenin ehemmiyet ve öneminin vurgulandığı görülmektedir.

Mehmed Fevzî Efendi böyle siyasi ve sosyal bir ortamda toplumun bir bireyi olarak sorumluluklarının bilincinde olan bir bilim insanı olarak mevcut ahlâkî sıkıntılara duyarsız

² Erdem, Hüsameddin, Osmanlıda Ahlâk ve Bazı Ahlâk Risaleleri, s.25.

³ Akgün, Mehmet, Materyalizmin Türkiye'ye Girişi, s.66-78.

⁴ Erdem, Hüsamet, “Son Devir Osmanlı Toplumunda Ahlâkın Bozulma Sebepleri ve Bu Bozulmayı Önlemek İçin Düşünülen Gerekli Tedbirler”, s.96; Doğan, Atilla, “Son Dönem Osmanlı Düşüncesinde Yeni Etik Arayışları”, s.397-406.

⁵ Erdem, Hüsamet, Son Devir Osmanlı Düşüncesinde Ahlâk, s.26-27.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

kalmamıştır. Toplumun içinde bulunduğu problemlere çözüm olarak sunulabilecek birçok eser kaleme almıştır.

Mehmed Fevzî Efendi devletin çok çeşitli hizmet kademelerinde görev yapan bir bürokrat ve devlet adamı olmanın yanında toplumun içinde bulunduğu durumları da değerlendiren bir düşünce ve fikir insanıdır. Osmanlı'nın son dönemindeki ahlâk telakkilerini ortaya koyduktan sonra, Onun İslâm ahlâk felsefesi alanında da açıklanması önemli olan değerlendirmelerine geçmeden önce kısaca hayatı ve eserleri hakkında bilgi vermek görüşlerinin daha berrak değerlendirilmesine yardımcı olacaktır.

2. Hayatı ve Eserleri

Mehmed Fevzî Efendi (1826-1900), Denizli'nin Tavas eski ismiyle Yarangüme ilçesinde 1826 yılında doğduğunu kendi eserlerinde zikretmektedir.. İlk tahsilini doğduğu ilçede Ebu Said Hâdimî'(Öl.1762) nin torunu Hâdimli Hacı Said Efendi'den almıştır. Hâdimli Said Efendi Hadim'inin torunlarından olduğu ve Tavas'a yerleştiğiyle ilgili bilgilerin çok teferruatlı ve açık olmadığı görülmektedir. Kureyşîzâde mahlasını da kullanan Mehmed Fevzî Efendi'nin bu mahlası ne sebeple kullandığı da açık bir şekilde bilinmemektedir.

Mehmet Fevzî Efendi hocası Hadimli Hacı Said Efendi'nin rehberliğiyle eğitimine devam etmek üzere Manisa'ya gitmiş ve orada Müftü Evliyazâde Ali Rıza Efendi'den ders almıştır. Eserlerinde Erzincanlı Mehmed Efendi'den de ders aldığı belirtilmektedir ise de bu şahsın biyografisi hakkında geniş bir bilgi mevcut değildir. Manisa'dan hacca gitmek üzere 1840 yılında ayrılır ve bu yolculuk sırasında İzmir'de ders okutur. Çok genç yaşta hem hacca gitmiş ve hem de bir müderris olarak dersler okutmaya başlamıştır.⁶

Mekke'de Halid el-Bağdâdî'nin halifelerinden Abdullah Mekki'den ders almış ve kendisi tasavvufa da burada ilk adımını atmıştır. Mekke'de bulunduğu 1841-1843 yılları arasında bu hocasından ders almış ve tasavvuf konularında feyz almıştır.⁷ Eserlerinde de bu tasavvufî etkinin izlerini müşahede etmek mümkün olsa gerektir ki, "Fethü'l-Verde Şerhü'l-Bürde"⁸ bunların başında gelmektedir. Ayrıca aynı şekilde Halidî şeyhlerinden Filibeli Ali Efendiye intisab ettiğini ve ondan ders aldığı da kendisi eserlerinde belirtmektedir.⁹

Hac dönüşü Manisa'da eğitimini tamamlatıp icazetini de aldıktan sonra İstanbul'a giderek 1847'de dersiâm olarak Edirne medresesine tayin edildi. Medresede görevine devam ederken Edirne Müftülüğü görevine getirildi. Edirne Müftülüğünden alındıktan sonra Osmanlı hâkimiyetindeki toprakların birçoğunda değişik görevlerde bulundu. Edirne Müftülüğünden ayrıldıktan sonra kısa bir süre İstanbul'da kaldı ve daha sonra da Filibe, Antalya, Ankara, Balıkesir, Bitlis, Kayseri, Halep ve Edirne vilayetlerinde nâiblik görevlerinde bulunmuştur. Rumeli Kazaskerliği görevine kadar yükseldi. İstanbul 'da 1900 yılında vefat etti ve Fatih Camii haziresine defnedildi.¹⁰

Mehmed Fevzî Efendi yirmi yılı aşkın bir süre Edirne Müftülüğü görevi süresince hem ders okutmaya devam etmiş ve hem de birçok eser kaleme almıştır. Yetmiş dört yıllık ömrüne bir bu kadar eser kaleme almayı sığdırabilen nadir bilim insanlarından olan Mehmed Fevzî Efendi birçok eserini

⁶İnal, İbnu'l-Emin Mahmut Kemal, Son Asır Türk Şairleri,s.418-420; Yılmaz, Ömer, Edirne Müftüsü Memed Fevzî Efendi, s.35-37; Uzun, Mustafa, "Fevzî Efendi Edirne Müftüsü", s.506-507.

⁷ Mehmed Fevzi, Fihristü'l-Âsâr, s.8; İnal, İbnu'l-Emin Mahmut Kemal, Son Asır Türk Şairleri,s.418-420; Yılmaz, Ömer, Edirne Müftüsü Memed Fevzî Efendi, s.37;Gürkan, Necdet, Mehmed Fevzî Efendi Fethü'l-Verde Şerhü'l- Bürde, s.18.

⁸ Mehmed Fevzi Efendi'nin bu eseri Doç.Dr. Necdet Gürkan tarafından "Fethü'l-Verde Şerhu'l- Bürde" adıyla inceleme-Tahkikli metin olarak hazırlanmış ve Denizli- Tavas Belediyesinin katkılarıyla 2011 yılında basılmıştır.

⁹ Mehmed Fevzî,Aynu'l-Hakika fi râbitati't-tarika,s.2-3.

¹⁰ İnal, İbnu'l-Emin Mahmut Kemal, Son Asır Türk Şairleri,s.418-420;

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

çok çeşitli konularda neşretmiştir. Çeşitli konularda kaleme aldığı eserlerini şu başlıklar altında sınıflandırmak mümkündür:

- Dînî alanla ilgili olan eserleri
- Edebî alanla ilgili olan eserleri

Dînî ve edebî alanlarla ilgili olan eserlerinin telif olanlarını Türkçe,Farsça ve Arapça olarak kaleme alan Mehmed Fevzî Efendi, Arapça ve Farsça'dan birçok eser tercüme ve şerh etmiştir. Tefsir, hadis, kelâm, tasavvuf ve ahlâkla ve edebî alanlarla ilgili eserlerinin bazılarını kendisinin kaleme aldığı "Fihristü'l-Âsâr" adlı eserinden ve diğer kaynaklardan bazılarının isimlerini hatırlatmanın önemli olduğunu düşünüyoruz.

Hadâik-i hamîdiyye nâm ahlâk risalesi (İslâm Ahlâkı)

Ayanü'l-mesâlik fî beyani'l-menâsik. (İbadetler hakkında)

Aynü'l-hakika fî rabitati't-tarika. (İslâm tasavvufu)

Camiü's-salavat. (Namaz)

En-nesayihü'l-fevziyye fî'l-ed'iyye ve'l-medâyihi's-seniye. (Çeşitli yazılar)

Envarü'l-kevâkib fî leyleti'r-regaib (Regaib Gecesi)

El-feyzü'l-cari fî ta'rifi'l-Beyzâvî ve'l-Buhari. (Biyografi)

Fihristü'l-âsar. (Kendi biyografisi)

Hakikatü'l-hürriyye (İslâmî davet)

El-havâsü'n-nâfi'a fî tefsîr-i sûreti'l-Vâkı'a. (Tefsir)

Müntehabât-ı divân-ı fevzî. (Divan-ı Fevzi adlı eserinden yapılan seçmelerdir.)

Nihâyetü'l-iktidar li'l-evliyai'l-kibar. (Tasavvufu)

Risale-i ruhü's-salat (fıkh)

Seyfü'l-cihad fî nasri'l-ibad (Cihad)

Tahrirü'l-murad[fi defi't-tan ve'l-fesad fi hakkı Muhyiddin el-Arabi].(İslâm Tasavvuf)

Temessükü'l-ezyal min sadakati'r-rical (Tasavvuf)

Tesliyetü'l-mahsudın. (İslâm Ahlâkı)

Et-tevessülâtü'l-fevziyye fî'n-nuuti'n-nebeviyye. (Divan şiiri)

Vesile-i saadet (Allah'ın Sıfatları)

Tesyîri'l-fülk fî tefsiri Sûreti'l-Mülk (Tefsir)

Üssü'l-intizam. (İslâm Ahlâkı)

Kasidetü'l-kudsiyye (Kırk hadis)

El-Atıyyetü'l-kudsiyye ale'l-kasîdeti'l-kudsiyye (Kasidetü'l-kudsiyye'nin şerhidir)

Aynü'l-hakika fî rabitati't-tarika (Tasavvuf)

Bülbülistan (Tasavvuf)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

Cemâl ale'l-Celal (Adudüddin el-İci'nin el-Akaidü'l-Adudiyye'si üzerine Celadeddin ed-Devvani'nin yaptığı şerhin hâşiyesidir.)

Fenari şerhi hulasatü'l-mizan (Mantık)

Fethü'l-verde şerhi'l-bürde (Arap edebiyatı)

Garisetü't-tuba şerhu kasideti'l-ulya (Arap edebiyatı)

El-hâdisetü'n-nebeviyye şerhu'l-kasideti'l-medeniyye (Arap edebiyatı)

Hediye-i fevzi. (Dua)

Kenzü'l-feraid (Akaid ve kalam)

Kudsiyyü'l-irfan fi tefsir-i sureti'n-Necm mine'l-Kur'an (Tefsir)

Kudsiyyü'l-ferah fi tefsîri sureti Elemneşrah. (Tefsir)

Mesirü'l-halas fi tefsiri sureti'l-İhlas. (Tefsir)

Mevhibetü'l-vehhab [fi tabirati'l-elkab ve münacat-ı rabbi'l-erbab (Tasavvuf)

Miftahü'n-necat. (Arap edebiyatı)

Mugni't-tullab şerhi Seyfi'l-gullab (Mantık)

Müntehabat-ı divan-ı fevzi. (Türk şiiri)

Bazılarını zikrettiğimiz bu eserlerinden başka daha birçok eseri bulunan Mehmed Fevzî Efendi günümüzde de Edirne Müftüsü olarak bilinmekte ve bu unvanla meşhur olduğu görülmektedir. Mehmed Fevzi Efendi'nin İslâm Ahlâk Felsefesi konusundaki görüşlerini ortaya koymadan ahlâk ile ilgili eserlerinin zikredilmesi faydalı olacaktır:

- **Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi.** Mehmed Fevzî Efendi'nin bu eseri İstanbul Üniversitesi Nadir eserler kütüphanesinde Ü.TY.4187 numarada mevcuttur.¹¹
- **Üssü'l-İntizam**, ahlâkî zafiyet içerisinde olan kimselerle, yani erdemsiz davranışlar sergileyenlerle ilişkilerde dikkatli olunmasının gerekliliğini vurgular. Bu kişilerle iletişimden kaçınmak gerektiğini ortaya koyar.
- **Tesliyetü'l-Mahsûdîn**, de Mehmed Fevzî Efendi, hasedin erdemsiz davranışlarının en şiddetlilerinden olduğunu vurgular ve bundan kaçınılması gerektiğini belirtir.
- **Tezkîr-i Diyanet ve Tenkîr-i Hıyanet**, konusu itibariyle dinî erdemlere uygun yaşamının önemini vurgular.
- **En-Nesayihu'l-Fevziyye Fi'l-Ed'iyeye ve'l-Medâyihi's-seniyye**, II. Abdülmamid' in hilafetini destekleyen bir risale olup, O'na itaat etmemenin erdemsizlik olduğunu belirten bir eserdir.
- **Zübdetü'l-Âsâr ve Umdetü'l-Efkâr**, adlı bu eserinde de Mehmed Fevzî Efendi, II. Abdülhamid'i tahttan indirme çabalarının devletin devamlılığına büyük bir darbe olduğunu belirtir ve bu erdemsizlikten uzak durulmasını öğütler.

¹¹ Eserin Osmanlıca aslı İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nadir Eserler Bölümünden cd'de kaydı elde edilmiş ve o nüshadan günümüz Türkçe'sine çevirisi hazırlanmış ve önümüzdeki günlerde Osmanlıca aslıyla beraber bir kitap olarak yayımlanacaktır.

3. Mehmed Fevzî eEfendi Düşüncesinde İnsan/Toplum ve Erdemler

3.1. İnsan ve Toplum

Mehmed Fevzî Efendi'nin yaşadığı zaman dilimi, toplumsal hayatın gelgitleri açısından oldukça hareketli bir dönemdir. Bu dönem, Osmanlı'nın son dönemlerini yaşadığı ve II. Abdülhamit'in iktidarı dönemleri sosyal çalkantılar ve sıkıntılar açısından önemli bir dönemdir. Siyasi ve sosyal konularda çöküntü içerisinde olan toplumun değerlerini teceddüt fikriyle tekrar hayata hakim kılma teşebbüslerinin temsilcisi olarak da değerlendirilebilecek olan Mehmed Fevzî Efendi, memuriyet hizmetleri ve eserlerinde bu görevi yerine getirmenin sorumluluğuyla hareket ettiğini ortaya koymaktadır.¹²

Müdürlük yaptığı dönemlerde medreselerde okuttuğu derslerin kitaplarını bizzat kendisi yazmış ve öğrencilerine kendi yazdığı kitaplarını okutmuştur. Bunun yanında toplumun içinde bulunduğu durumları değerlendiren ve toplumu oluşturan bireylerin genel ahlâkî değerlerini daha iyiye ve daha güzele doğru iletmenin sorumluluğunu üzerine alarak bu yönde eserlerine yön vermiş ve kaleme almıştır.

İnsanın fizikî ve ruhî özelliklerini birleştiren mükemmel yaratılan bir varlık olarak devamlı kendisini iyileştirme ve güzelliklere yönelme düşüncesi ve davranışlarını hayatına hâkim kılması gerektiğini belirtir. Toplumsal bir varlık olan insanın kendisini toplumdan ve toplumun içerisinde bulunduğu genel durumdan soyutlamasının mümkün olmadığını belirtir. Bu durumu somut bir şekilde 1877-1878 Osmanlı- Rus harbi döneminde kaleme aldığı cihad ve faziletlerini konu alan "Seyfî'l-Cihâd Fî Nasrî'l-İbâd" adlı eseri açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

İnsanların kendilerini idare edenlere karşı vazifelerini ve idarecilerin vasıflarını da ele alarak siyaset felsefesi konusunda da önemli görüşler ortaya koymuştur. İnsanın değerinin onu idare edenlerin vasıflarıyla ilişkilendirildiğini belirtir. Adaletli idarecilere uymanın onların idaresine yardımcı olmanın gerekliliğini belirterek erdemli şehrin yöneticilerinin üstün vasıflarının yanında yönetilenlerin de sorumluluklarının bulunduğunu gerçeğini önemle vurgular.¹³

Mehmed Fevzî Efendi'nin insan ve toplumla ilgili görüşleri ahlâkî değerlendirmeleriyle daha açık bir şekilde ortaya konulmaktadır. İslâm Ahlâk felsefesi üzerinde görüşlerini ortaya koyan düşünürlerimiz tarafından açıklanan ahlâkî erdemler konusundaki tasnifine Mehmed Fevzî Efendi'nin de katıldığı görülmektedir. Ona göre ahlâkî erdemler, bireyi daha iyi bir toplumun üyesi olma yolunda sorumluluklarının var olduğunu ortaya koymaktadır.¹⁴ İnsan denilen varlığın Allah'a kullukla değer kazanabileceğini belirten Fevzî Efendi, konuşmanın dışındaki güzel sıfatları kendisinde toplayamayan insanın herhangi bir değerinin olamayacağını çok açık bir şekilde belirtmektedir.¹⁵

Toplumu oluşturan bireylerin huzurlu olmaları, içinde yaşadıkları toplumun ve insanlığın huzurlu olmasını sağlayabilecek en önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir. İnsanlığın huzur içerisinde olması düşüncesini hayat geçirme gayesini, düşünce tarihi boyunca ortaya çıkan ahlâkî sistemler ortaya koymuşlardır denilebilir. Ahlâkî, o günün toplum düşünce yapısı içerisinde dînî ve tasavvufî değerlere dayalı olarak ortaya koymaya çalışmış ve bu çerçevede değerlendirmelerde bulunmuştur.

¹² Mehmed Fevzî, Nesâyihu'l-Fevziyye, s.3; İnal, İbnu'l-Emin Mahmut Kemal, Son Asır Türk Şairleri, s.418-420.

¹³ Mehmed Fevzî, en- Nesâyihu'l-Fevziyye, s.

¹⁴ Mehmed Fevzî, Tesliyetü'l-Mahsûdîn, s.5.

¹⁵ Mehmed Fevzî, Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi, s.6.

Eserlerinde Peygamber'e övgülere çok yer ayırmış şair bir düşünce insanı olarak karşımıza çıkan Mehmed Fevzî Efendi, bu övgülerini esere dönüştürerek somutlaştırmıştır. Türkçe, Farsça ve Arapça mevlidler yazmış ve bunlara ek olarak da Kasîde-i Bürde'yi geniş bir şekilde şerh etmiştir.¹⁶ Bunun yanında her yıl ücretini göndererek Medine, Kayseri ve Edirne'de mevlit okuttuğu da bilinmektedir.¹⁷ Bu onun insan sevgisinin, Peygamber'de somutlaşmış örneğini göstermektedir.

Toplumda yaşayan bireylerin, o toplumu idare edenlere itaatleri konusuna girer ve devlet ahlâkı bahsine eserlerinde ayrı bir yer verdiği görülür. Devleti yönetenlere itaatin önemine vurgu yapar. Bu durumu açıklayan nasihatlerini "nasâyihu fevziye"de ve diğer eserlerinde vurgular.

Toplumunu oluşturan en küçük yapı taşı olarak bireyi ve aileyi gören Mehmed Fevzî Efendi, bireyin iyiliklerinin devamını düşünürken ailenin varlığını ve sağlıklı bir şekilde gelişmesini ve devamını da önemseydiğini belirtir. Onun birey, aile ve toplum hakkındaki genel görüşlerini ortaya koyduktan sonra ahlâkî erdemlere bakışını "Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi" adlı eseri çerçevesinde tesbit ederek düşünce dünyasına sunabiliriz.

3.2. Erdemler

Mehmed Fevzî Efendi yukarıda da belirttiğimiz gibi hem müfessir, hem şair ve hem de ahlâk alanında temayüz etmiş son devir Osmanlı ulemasındandır. Toplumun yaşadığı sosyal çalkantılara duyarsız kalmamış, yaşanan sıkıntıları yüreğinde hissetmiş ve çözüm önerileri olabilecek bazı nasihatlerini kitaplaştırarak sorumluluğunu yerine getirmeyi amaçlamıştır.

İslâm ahlâk felsefesi ahlâkî sistemi konusunda çok açık bir şekilde Gazâlî'den etkilendiğini söylemek mümkündür. Tasavvufî görüşlerinin ağırlık basmasıyla ahlâkî erdemleri de o çerçevede ortaya koymuştur. Tasavvufî değerler konusunda da birçok eser kaleme alan Mehmed Fevzî Efendi, râbita, kerametler ve tasavvuf erbabının uyması gereken davranış manzumelerini çok etkili ve manzum bir şekilde ortaya koymaktadır.

Toplumsal bir olgu olması yönüyle toplumu ayakta tutan en önemli unsurlardan olan erdemler/değerler toplumun bütün üyelerinin kabulüyle kendilerini toplumda etkili kılabilirler. Bu değerler manzumesi yaşanan toplumun varlığıyla devam eden bir sürecin ürünüdürler. Toplamların hayatında zaman zaman kabul gören değerlerde değişimlerin yaşandığı ve toplumlar arasında farklılıkların gözlemlendiği de açıktır. Düşünce tarihinde yazılanlar bu durumu ortaya koymaktadır.

Mehmed Fevzî Efendi'nin Batılılaşma fırtınasının hızla etkisini hissettirmeye başladığı bu dönemde toplumu ayakta tutabileceğine inandığı değerler manzumesini ayakta tutabilmek adına eserlerini kaleme aldığı görülür. Böyle sosyal çalkantıları toplumların sağlıklı atlatılması değerlerine sahip çıkmasıyla orantılı olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü toplumun bir üyesi olan birey, genel geçer değerleri/erdemleri yani neyi nasıl yapacağını bilgisini toplumdaki diğer insanlardan öğrenir. Bu açıdan bakıldığında değerler, bir etkileşim sürecinin ürünü olarak da görülebilmektedir. İslâm ahlâk felsefesi alanında ortaya konan değerler temel dînî değerlerin toplum tarafından özümsemesi ve bireylerin davranışlarını şekillendirmesi yönüyle çok önemlidir. Çünkü iyi ahlaklılık toplumsal hayat için kaçınılmazdır. Bu açı, değerlerin önemini ortaya koymaktadır. Dînî içeriğe sahip olan değerler toplum için en yüksek sosyal değerlerdir.

Toplum hayatının iyilikler çerçevesinde devamını sağlamanın devletin bekâsının şartlarından olduğunu belirten Mehmed Fevzî Efendi, devlete bireyin bağlılığına çok önem verir.

¹⁶ Doç. Dr. Necdet Gürkan O'nun bu konudaki eserini tahkikli metin ile beraber neşretmiştir.

¹⁷ Uzun, Mustafa, "Fevzî Efendi (Edirne Müftüsü)", s.507.

Genel bir ifadeyle söylemek gerekirse devletin devamlılığı bireylerin huzur ve mutluluklarının gereği olduğunu belirtir.¹⁸

Adalet ve hak erdemlerinin en önemli erdemlerden olduğunu belirten Fevzî Efendi, erdemleri bir bütün olarak ele alır ve Gazâlî'nin etkisiyle dîni değerlerin hayata hakîmiyetini ve tasavvûfî bir bakışı ahlâkî alanda devam ettirdiğini söylemek mümkün olsa gerektir. Gazâlî'nin değerler konusundaki bilgilerinin kaynakları olarak kabul ettiğini belirttiği Kurân-Hadis, Sûfî kaynak ve kelâmî-felsefî kaynakların aynen Fevzî Efendi tarafından da kabul edildiği ve değerlendirildiği eserlerinde konuların ortaya konuş sisteminden anlaşılmakta olduğunu söylemek mümkün olsa gerektir. Gazâlî'ye göre insanın bu dünyadaki amacı güzel ahlâk sahibi olmaktır. Aynı amacın Fevzî Efendinin düşüncesinde de yerleştiği görülmektedir.¹⁹

Mehmed Fevzî Efendi'nin "Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi"²⁰ adlı eserini bu duygu ve düşüncelerle kaleme aldığı görülmektedir. Bu eserde erdemleri hayatında yaşaması gereken insanı dört kısma ayırmaktadır:

- **İnsan-ı Kâmil**, kendi nefsinde ilimlerin derin faydaları, iman ve ibadetlerinin nuruyla aydınlanmış, sahih amellerle, yani ar, haya, edeb, tevâzû, sıdk, emniyet, iffet, istikâmet, insâf ve merhamet gibi güzel ahlâkla süslenmiş kişidir.
- **İnsan-ı Mükemmil**, âlim, fâzıl, âbid ve zâhîd bulunduğundan "Âlimler Peygamberlerin varisleridir" hadisini hükümünce diğer insanları irşâd ile iyiliği emretme ve kötülüklerden sakındırma görevini yerine getiren kimselerdir.
- **İnsan-ı Nâkıs**, dalâlete düşen, ilim, irfan ve ihsân sahibi ilim sahiplerinden mahrum bir şekilde yolunu sapıtarak hayvanlardan daha aşağı derecelere düşen sapık kimsedir. Zararı kendisine olan bu kişiler hoş karşılanmamıştır.
- **İnsan-ı Menkûs**, kendisi doğru yoldan saptığı gibi diğer insanları da doğru yoldan saptırmaya çalışan kimselerdir.²¹

Bütün bu açıklamalara ek olarak yaratılmışlar içerisinde yaptıklarından sorumlu olan varlık olarak insanların davranışlarını iyi ve güzel olanın istikametiyle yerine getirmeleri gerektiğini belirten Fevzî Efendi, esas erdemini kulluk bilinci olduğunu vurgular. Kulun hayatı boyunca Hak'ın rızasını gözetmesinin gerekliliğini kulluk bilincine bağlayan Fevzî Efendi, helâl ve harama dikkat çekmektedir. Hane halkının rızasının helalden kazanılmasının büyük erdem olduğunu vurgular.

Altı başlık altında Hadâik-i Hamîdiyye'yi açıklayan Fevzî Efendi her başlıkta yaratılmışların değerinin erdemlere bağlılığıyla ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. Bu başlıklarda riyaset başlığı altında devlet ahlâkî ile ilgili önemli açıklamalarda bulunmaktadır. Riyaset sahibi olacak olan kimsede bulunması gerekli özellikleri önemser ve şu şekilde sıralar:

- **Akiliyyet**, akıllı olmaktır. Gerçekten akıllı olmayan idareciler, idareleri altında olanların hak ve hukuklarını koruyamazlar.
- **Âlimiyyet**, bilgi sahibi olmak idare edilenlerin haklarının korunması açısından önemli özelliklerdendir.

¹⁸ Mehmed Fevzî , Üssü'l-İntizâm, s.7; Mehmed Fevzî , Tesliyetü'l-Mahsûdîn, s.9; Mehmed Fevzî , Nasâyihu'l-Fevziyye, s.3.

¹⁹ Gazâlî, İhyâ-u Ulûmi'd-Din, C.3, s.113.

²⁰ Mehmed Fevzî Efendi'nin bu eserini İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Bölümü İ.Ü. TY.4187 numara kayıtlıdır.

²¹ Mehmed Fevzî, Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi, s.6-7.

- **Diyânet**, Allah ve Resûlü'nün emrettiklerini yerine getirme ve yasakladıklarından kaçınma, şeytana tabi olmayı engelleyen önemli bir özelliktir.
- **Adalet**, idare edilenlerin hak ve hukukunu korumanın en etkili yoludur. İdarecilerin adil olmamaları idare edilenlere büyük sıkıntı verebilecektir.
- **İffet**, ar ve namuslu olarak idarede etkili olmayı ifade etmektedir. İdareciler bu erdemden yoksun olurlarsa idare edilenler de iffetsizliğe çabuk yönelebilirler.
- **Merhamet**, idare denler için önemli bir erdem özelliğidir. Şefkat, merhamet, tevâzû ve nasihat erdemleri idarecilerin önemli vasıfları olarak övülen erdemlerdir. Bu erdemler idarecilerin idare ettiklerinin sorumluluklarını yüklenmek durumunda olduklarını ortaya koymaktadır.²²

İslâm ahlâk felsefesinde Kindî ile başlayan ve Fârâbî, İbn Sînâ, İbn Miskeveyh , Gazâlî ve Kınalızâde ile devam eden felsefî ahlâk sistemi içerisinde ahlâkî davranışların gayesi olarak dünya ve ahiret mutluluğu kabul görmektedir.²³

Mehmed Fevzî Efendi, diğer eserlerinde de ahlâkî erdemler konusunda açıklamalarda bulunduğu görülmektedir. Toplumun yapı taşı olan bireyin ve aile birliğinin huzur ve mutluluğunun toplumun mutluluğu demek olduğunu bilerek bu husustaki eksikliklerin giderilmesinin önemini bilir ve bu yönde açıklamalarda bulunur. Toplum düzeninin en bariz düşmanı olarak gördüğü haset konusunda müstakil bir eser kaleme almıştır. Bu eserinde ahlâkî erdemlerin birey ve toplumu doğrudan etkilediğini belirterek, davranışlarda erdemlerin etkisinin görülmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sonuç

Osmanlı'nın son dönemleri olarak nitelendirilebilecek olan 1826-1900 yılları arasında yaşamış olan Denizlili Mehmed Fevzî Efendi Edirne Müftüsü olarak ünlenmiş ve bu şekilde tanınmıştır. Osmanlı'nın çalkantılı bir döneminde yaşamış olan Mehmed Fevzî Efendi, çok değişik konulara ait bir çok eser kaleme almıştır.

Pozitivizm' in ve Marksizm'in toplumda kendilerine muhatap bulabilmeye başladıkları bu dönem esnasında, ahlâkî değerlerdeki erozyonu gören bilim insanları bu gidişi tersine çevirebilmek için ahlâk ile ilgili önemli eserler kaleme almışlardır. Osmanlı'nın bu dönemi Batılılaşma sürecinin hızlı ve etkin bir şekilde yol almaya başladığı bir dönem olduğu için, ahlâkî eserlerin de en çok neşredildiği bir dönem olarak kaydedilmektedir. Bu dönemin ahlâk eserleri ahlâkî, sosyal ahlâk, aile, toplum ve devlet ahlâkî gibi kısımlara ayırarak incelemekte ve açıklamaktadır. Bu şekilde kaleme alınan eserlere en önemli örnek olarak Kınalızade Ali Efendi'nin Ahlâk-ı Âlâî'si ve Nâsiruddin Tûsî'nin ahlâk-ı Nâsırî'si verilebilir. Mehmed Fevzî Efendi bu örneklerle uygun olarak belirtilen konuların tamamını birlikte ele almak yerine parça risaleler halinde ahlâkî değerleri açıklamıştır. Onun Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi, Üssü'l-İntizam, Tesliyetü'l-Mahsûdîn ve Nasâyihu'l-Fevziyye bu şekilde yazılmış eserlerine örnek olarak zikredilebilir.

Mehmed Fevzî Efendi, insanın en değerli varlık olduğunu belirtir ve bu değerliliğiyle orantılı olarak sorumluluklarının var olduğunu ortaya koyar. Erdemleri hayatında yerleştiren insanı, insan-ı kâmil ve insan-ı mükemmil olarak belirtirken, erdemlerden uzaklaşanları da insan-ı nâkıs ve insan-ı menkus olarak isimlendirmektedir. Bu açıklamalar erdemlerin yaşanması ve hayat hakimiyetiyle

²² Mehmed Fevzî, Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi, s.8-10.

²³ Göz, Kemal- Mutluel, Osman, Felsefeye Giriş, s.82.

ortaya çıkan değerlendirmelerdir. Yaşanan hayatın toplum, aile ve birey üzerindeki etkilerinin sürekliliği neticesinde erdemler yahut reziletler ortaya çıkabilmektedir.

İnsanların erdemli bir hayatı idrak edebilmelerinde idarecilerinin de etkili ve sorumlu olduğunu belirten Mehmed Fevzî Efendi, idarecilerin sahip olmaları gereken erdemleri de Hadâik-i Hamîdiyye risâlesinde açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ona göre, idare edenler, aklı başında, bilgi sahibi, helal haram kaygusu taşıyan, âdil, iffetli ve merhamet sahibi olan erdemli kişiler olmalıdırlar. Bu erdemler/değerler toplum hayatında bireyin ve toplumun mutluluğunu sağlayan önemli unsurlar olarak günümüzde de değerlerinden herhangi bir şey kaybetmedikleri açık bir şekilde görülmektedir.

Günümüzde birey, aile, idare edenler ve toplumun bütün katmanları olarak ahlâkî değerlerin ne kadar önemli olduğu kendini göstermektedir. Yeni nesillere ahlâkî değerlerin iletilmesi ve benimsetilmesi oldukça önemli olsa gerektir. Çünkü değerler toplumları ayakta tutan en önemli unsurlardır. Bu unsurlar önemini yitirirse gelecek nesillerde toplumun devamlılığını sağlıklı bir şekilde sağlayabilmek mümkün görülmemektedir. Bu amacı gerçekleştirebilmek adına düşünce tarihinde görüş belirten İslâm ahlâk felsefecileri birbirlerini tamamlamak olarak da ifade edilebilecek devamlılığı yakaladıklarını söylemek mümkündür. Bu açıdan bakıldığında birey, toplumun bir üyesi olarak devamlı yaşantısını gözden geçirmek durumundadır. Sorumluluklarını gereği gibi yüklenen birey, hem kendi, hem de toplumun mutluluğunu gerçekleştirmek için gayrat edecek ve iradesini o ideali yolunda kullanmaya çalışacaktır. Bu idealine özgür iradesi ve isteğiyle yöneldiğinde hem kendi nefsine hâkimiyetini adil bir şekilde gerçekleştirecek, hem de çevresindeki diğer bireylere iyiliklere ulaşma yolunda rehber olmaya çalışacaktır. Bu, sorumluluğun toplumsal boyutunu ortaya çıkarmakta ve gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Erdemleri, insanı olgunlaştıran ve davranışlarına hâkim olmayı sağlayan en önemli unsur olarak gören Fevzî Efendi, sosyal hayatın da bu değerlerle mücehhez olmasını önemsemektedir. Sosyal hayat, adalet, iffet, şecaat ve hikmetle yoğrulursa toplumun mutluluğunun daha sağlıklı devam edeceğini belirtir. Ahlâkî değerlere temelde sahiplik yapan İslâmî değerleri önemser. Medeniyetler arası etkileşim neticesinde etkisini bireyler üzerinde hissettiren felsefî ahlâkî değerlere de sahip çıkmaktadır.

Siyaset felsefesi alanında idarecilerin vasıflarının önemi açıktır. Şimdiye kadar bu alanda eser veren düşünürler idarecilerin özelliklerine ayrı bir önem vermişlerdir. Mehmed Fevzî Efendi de bu vasıfları, idare edilenlerin mutluluğu yaşayabilmeleri açısından değerlendirir. İdare edenlerin adil ve sorumluluk sahibi olmalarının gereğini vurgular. Toplumu oluşturan bireylerin, mutluluktan yöneticilerin birinci derecede sorumlu olduklarının bilinciyle yöneticilerin daha dikkatli davranabilmeleri için bazı önemli konular hususunda onların dikkatini çeker. İdarecilerin kesinlikle adaletten ayrılmamaları gerektiğini etkili bir şekilde vurgular.

Düşünce tarihi boyunca kaleme alınan bütün ahlâkî eserlerin amacı, birey ve toplumun mutluluğu elde etmelerine, erdemlerin içselleştirilmesiyle yardımcı olabilmektir. Bu açıdan bakıldığında adaletli bir toplumun bireyleri olarak yaşayabilmek en önemli hususlardan biri olarak ortaya konulmaktadır.

Bu değerlendirmeler neticesinde şu tesbiti yapmak mümkündür. Düşünce dünyamızda birer yol aydınlatıcı olarak görülen düşünce insanlarımızdan biri olan Mehmed Fevzî Efendi, yaşadığı toplumun içinde bulunduğu problemleri görmezlikten gelmeyen bir bilim insanıdır. Düşünce dünyasından bu problemlere çözüm üretmek adına birçok değerlendirmelerde bulunduğu görülmektedir. Toplumsal ve ahlâkî değerleri eserlerinde öne çıkardığı da açıktır. Bu değerlerin toplumun en ufak değer taşıyan birey tarafından özümseyip içselleştirilmesi adına aileden başlayarak toplumda sorumluluk yüklenenlerin daha etkin olmalarının sağlanmasının önemini

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/2 Winter 2014

virgulamaktadır. Bu yönde yapılan çalışmalar tarihin her döneminde mevcudiyetini sürdürmüş, değer bulmuş ve toplumun bireyleri tarafından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Topluma edindikleri bilgi birikimiyle yol gösteren bilim insanları, yaşadığı dönemin problemlerine karşı duyarlılıklarını ortaya koymuşlar ve bu problemlere çözümler ortaya koymaya çalışmışlardır.

KAYNAKÇA

- AKGÜN, Mehmet, Materyalizmin Türkiye'ye Girişi, Elis Yayınları, Ankara, 2005.
- AKYOL, Aygün, "İslâm Ahlâk Felsefesinde Değerler Eğitimi (İbn Miskeveyh Merkezli Bir Okuma)" Muhafazakâr Düşünce Dergisi, S.36, ss.41-66, Ankara, 2013.
- DOĞAN, Atila, "Son Dönem Osmanlı Düşüncesinde Yeni Etik Arayışları", 2.Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, ss.397-406, Sakarya, 2005.
- ERDEM, Hüsameddin, Son Devir Osmanlı Düşüncesinde Ahlâk, Dem Yay. İstanbul, 2006.
- , "Osmanlıda Ahlâk ve Bazı Ahlâk Risaleleri", Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.X, ss.25-64, Konya,2000.
- , "Son Devir Osmanlı Toplumunda Ahlâkın Bozulma Sebepleri ve Vu Bozulmayı Önlemek İçin Düşünülen Gerekli Tedbirler", Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.V, ss.85-97, Konya,1994.
- Gazâlî, İhyâu Ulûmi'd- Dîn, Çev.Ahmed Serdaroğlu, 4 C., Bedir Yay. İstanbul, 1974.
- GÖZ, Kemal-MUTLUEL, Osman, Felsefeye Giriş, Gümüşev Yay., İstanbul, 2010.
- GÜRKAN, Necdet, Mehmed Fevzî Efendi Fethü'l-Verde Şerhü'l-Bürde, İdeal Ajans, 1. Bas., İstanbul, 2011.
- İNAL, İbnü'l-Emin Mahmut Kemal, Son asır Türk Şairleri,2 C.,Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1974.
- Mehmet Fevzî Efendi, Aynu'l-Hakika fi Râbitati't-Tarîka, Basım yeri ve yılı yoktur.
- , Fihristü'l-Âsâr, Basım yeri ve yılı yoktur.
- , Hadâik-i Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risalesi, İ.Ü. TY.4187. Basım yeri ve yılı yoktur.
- , Nesâyihu'l-Fevziyye, Basım yeri ve yılı yoktur.
- , Tesliyetü'l- Mahsûdîn, Basım yeri ve yılı yoktur.
- , Üssü'l-İntizam, Basım yeri ve yılı yoktur.
- UZUN, Mustafa, "Fevzi Efendi, Edirne Müftüsü", TDVİA, C.12, ss.506-509, İstanbul,1995.
- YILMAZ, Ömer, Edirne Müftüsü Mehmed Fevzî Efendi Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı, İlâhiyât Araştırma- İnceleme, 1. Bas., Ankara, 2008.